

Moduł: Analiza jakościowa

OCENA REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO (JST) W ZAKRESIE ZASPOKAJANIA ZBIOROWYCH POTRZEB WSPÓLNOTY ODNOŚZĄCYCH SIĘ DO SPRAW KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI, W TYM TERENÓW REKREACYJNYCH I URZĄDZEŃ SPORTOWYCH

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
GMINY	5
Bieruń	5
Lipie	7
Lubartów	8
Sanok.....	9
Łańcut.....	10
Sędziszów.....	12
Skawina	13
Iława	14
Kościerzyna	16
Starachowice.....	17
Zagnańsk.....	18
Mragowo	19
Ozorków	21
Ciechocin	23
Świecie.....	24
Wołomin	25
Goleniów.....	26
Grodzisk Wielkopolski	28
Łobżenica.....	30
Drwinia.....	31
Nowa Sól.....	32
Zabierzów	33
Górno.....	35
Kościan.....	36
POWIATY	39
Rzeszów.....	39
Tychy	41
Powiat cieszyński	43
Powiat dąbrowski	45
Powiat kaliski	46

Gorzów Wielkopolski	47
WOJEWÓDZTWA.....	49
Śląskie.....	49
Podkarpackie	51
Podsumowanie	53
Spis tabel.....	54

Wprowadzenie

W ramach studium przypadku dokonano analizy dokumentów strategicznych zawierających informacje dotyczące zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty odnoszących się do spraw kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.

Na podstawie analizy dokumentu dedykowanego każdej jednostce samorządu terytorialnego wskazano informacje w zakresie: obecnego stanu infrastruktury sportowej, obranych kierunków działań oraz wskazania informacji dodatkowych, w tym szczególnie podjętych działań/rozwiązań, które można wskazywać jako przykłady dobrych praktyk.

Informacje dotyczące sportu i rekreacji odnaleźć można w dokumentach dotyczących zarówno strategii rozwoju danej jednostki samorządowej, jak i strategiom rozwoju sportu. Badaniem objęto także JST, które posiadały strategię rozwoju produktu turystycznego czy też strategię rozwoju miejskiego ośrodka sportu i rekreacji. Przywołano także dobre praktyki w postaci projektów, które wpisane zostały do Bazy Dobrych Praktyk¹.

Wiele z dokumentów zawiera spójne elementy - opis metodologii powstania dokumentu, informacje dotyczące spójności dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi, informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania wyznaczonych działań, informacje dotyczące osób i podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie strategii oraz metodologii w zakresie monitoringu i ewaluacji.

Badaniem objęto 32 jednostki samorządu terytorialnego, w tym:

- ⇒ 24 gminy, w tym 12 gmin wiejskich, 8 gmin miejsko-wiejskich oraz 4 gminy miejskie,
- ⇒ 6 powiatów,
- ⇒ 2 województwa.

Poniższa tabela zawiera zestawienie wybranych do badania jednostek samorządu terytorialnego:

Tabela 1. Jednostki samorządu terytorialnego wybrane do badania.

Rodzaj JST	Dokument strategiczny
Gmina	
Bieruń	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Bieruń na lata 2014-2020
Lipie	Strategia rozwoju sportu i rekreacji w gminie Lipie na lata 2015-2020
Lubartów	Strategia Promocji Produktu Turystycznego Ziemi Lubartowskiej
Sanok	Strategia Rozwoju Gminy Sanok na lata 2016 -2023
Łańcut	Strategia Rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łańcucie na lata 2015-2020
Sędziszów	Strategia rozwoju gminy Sędziszów na lata 2013-2020 Projekt Budowa bazy turystyczno-kulturalno-rekreacyjnej w Sędziszowie przy ulicy Sportowej
Skawina	Program rozwoju sportu i rekreacji w gminie Skawina na lata 2016-2020+

¹ Baza Dobrych Praktyk (www.dobrepraktyki.pl) to przedsięwzięcie Związku Gmin Wiejskich RP, Związku Miast Polskich i Związku Powiatów Polskich realizowanym. Od 2007 roku gromadzi opisy dobrych i sprawdzonych rozwiązań z zakresu doskonalenia zarządzania usługami publicznymi i rozwojem jednostek samorządu terytorialnego, w tym rozwojem instytucjonalnym, a od 2013 roku także współpracą międzysamorządową.

Iława	Strategia rozwoju sportu w mieście Iława na lata 2017-2015
Kościerzyna	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji i w gminie miejskiej Kościerzyna na lata 2016-2025
Starachowice	Strategia Rozwoju Sportu w Starachowicach w latach 2009 - 2015 i na lata następne
Zagańsk	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Zagańsk na lata 2015-2024
Mrągowo	Strategia rozwoju sportu i wolontariatu sportowego dla Mrągowo „SPORT ZMIENIA”
Ozorków	Strategia Rozwoju Sportu w Gminie Miasta Ozorków na lata 2014-2020
Ciechocin	Strategia Rozwoju Gminy Ciechocin na lata 2016-2025
Świecie	Strategia rozwoju sportu w gminie Świecie
Wołomin	Program Rozwoju Sportu w Gminie Wołomin na lata 2018-2023
Goleniów	Program Rozwoju Kultury Fizycznej Gminy Goleniów na lata 2010 - 2025
Grodzisk Wielkopolski	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Mieście i Gminie Grodzisk Wielkopolski na lata 2008-2017
Łoźenice	Strategia Rozwoju Gminy Łoźenica na lata 2015-2025
Drwinia	Strategia Rozwoju Gminy Drwinia do roku 2024 Projekt Utworzenie lokalnych ogólnodostępnych stref rekreacji na obszarze gmin: Bochnia, Drwinia, Koszyce, Rzezawa, Szczurowa
Nowa Sól	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Sól na lata 2015-2020
Zabierzów	Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2014-2020
Górno	Strategia Rozwoju Gminy Górno do 2020 roku
Kościan	Strategia rozwoju gminy Kościan
Powiat	
m. Rzeszów	Strategia Rozwoju Sportu Miasta Rzeszowa do 2020 roku
m. Tychy	Program rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020
cieszyński	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025
dąbrowski	Strategia rozwoju Powiatu Dąbrowskiego na lata 2014 - 2020
kaliski	Strategia rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021
m. Gorzów Wielkopolski	Strategia rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wielkopolskiego do 2026 roku
Województwo	
Śląskie	Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do 2020 roku Program Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim 2020+
Podkarpackie	Strategia Rozwoju Województwa-Podkarpackie 2020

GMINY

Bieruń

Tabela 2. Informacje ogólne - gmina Bieruń

Gmina Bieruń	
Rodzaj gminy	Miejska
Położenie	Województwo śląskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Bieruń na lata 2014-2020

Źródło - opracowanie własne.

27 lutego 2014 roku Rada Miejska w Bieruniu podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Sportu i Rekreacji w gminie Bieruń na lata 2014-2020*. Dokument składa się z pięciu działów.

DZIAŁ I - Wprowadzenie - skupia się na przybliżeniu podstawowych definicji używanych w dokumencie. Przybliżone zostały podstawy prawne funkcjonowania sportu i rekreacji, które są uregulowane następującymi ustawami i uchwałami.

Dział I przybliży rolę i zadania samorządu oraz znaczenie sportu i rekreacji. Wskazuje się na istotny obowiązek jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zaspokajania potrzeb społeczności lokalnych, w tym upowszechnianie sportu i rekreacji. Samorządy terytorialne mają najlepsze rozeznanie potrzeb mieszkańców i organizacji sportowych działających na ich terenie. Przeznaczając w budżecie środki finansowe w oparciu o obowiązujące akty prawne mogą podejmować optymalne działania i rozwiązania na swoim terenie. Autorzy opracowania wskazują na to jak różne znaczenie ma sport (wychowawczy, społeczny, integracyjny, psychologiczny czy też ekonomiczny).

Wskazano także na powiązanie Strategii Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Bieruń z innymi dokumentami strategicznymi, które wskazały wizje, cele i kierunki działań dla rozwoju kultury fizycznej, sportu i rekreacji w Polsce, województwie śląskim i w Bieruniu. Dział I zakończony jest informacjami dotyczącymi założeń metodologicznych, czyli poszczególnych etapów prac.

DZIAŁ II - Diagnoza stanu obecnego sportu i rekreacji w gminie Bieruń - szczegółowo omawia organizację sportu i rekreacji w gminie Bieruń. Scharakteryzowano Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji (BOSiR), jego zadania, przedmiot działalności oraz strukturę zatrudnienia. Omówiono także stały kalendarz imprez sportowo-rekreacyjnych, za organizację których odpowiedzialny jest BOSiR. Wskazano, że funkcjonowanie tej jednostki miejskiej przyczyniło się m.in. do zwiększenia się oferty imprez i zajęć rekreacyjno-sportowych, poprawy zaplecza sportowego, ujednoczenia zasad funkcjonowania obiektów sportowych w mieście.

Dział II poświęcony został także funkcjonującym w gminie Bieruń klubom sportowym, uczniowskim klubom sportowym i stowarzyszeniom. Dokonano analizy każdego z podmiotów pod względem ilości członków i struktury finansowania. Przybliżono ich historię i osiągnięcia, sytuację kadrową, problemy w bieżącej działalności.

Wychowanie fizyczne i sport szkolny w gminie Bieruń były realizowane w 2 szkołach podstawowych i 2 gimnazjach, w których zatrudnionych było 18 nauczycieli wychowania fizycznego. Omówiono tygodniowy wymiar obowiązkowych godzin wychowania fizycznego zgodnie z podstawą programową.

Baza sportowo-rekreacyjna w Bieruniu to obiekty zarządzane przez BOSiR, które są wykorzystywane przez szkoły, bieruńskie kluby sportowe, w ramach godzin ogólnodostępnych przez mieszkańców miasta oraz podmioty zewnętrzne. Ponadto, na terenie Gminy funkcjonują obiekty zarządzane przez gminne jednostki oświatowe.

Część dotycząca finansowania sportu i rekreacji w gminie Bieruń zawiera informacje dotyczące nakładów finansowych na sport i rekreację w latach 2010-2013, dotyczące środków przeznaczonych na: dotacje na wsparcie sportu, stypendia sportowe, nagrody i wyróżnienia za osiągnięte wyniki sportowe, utrzymanie gminnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, funkcjonowanie jednostki i prowadzenie działalności sportowo-rekreacyjnej.

Zebrane informacje umożliwiły dokonanie analizy SWOT w obszarze sportu i rekreacji Gminy Bieruń (DZIAŁ III). Umożliwiło to wypracowanie strategii rozwoju sportu i rekreacji w Bieruniu (DZIAŁ IV).

Tabela 3. Cele strategiczne i kierunki rozwoju sportu i rekreacji w Gminie Bieruń.

Wizja: Bieruń gminą mieszkańców cieszących się dobrym zdrowiem i kondycją fizyczną, osiągających wysokie wyniki sportowe oraz zadowolonych z jakości usług sportowych i rekreacyjnych.				
Cel strategiczny nr 1 - Powszechny dostęp do wysokiej jakości usług w zakresie sportu i rekreacji.				
Kierunek działań nr 1: Rozwój dzieci i młodzieży jest najważniejszy.	Kierunek działań nr 2: Oferta sportu i rekreacji dla ogółu mieszkańców Bierunia.	Kierunek działań nr 3: Atrakcyjna baza sportowo-rekreacyjna.		
Cel strategiczny nr 2 - Bieruń miastem sportowców odnoszących sukcesy.				
Kierunek działań nr 1: Miasto Bieruń ośrodkiem turystyki sportowej dla klubów sportowych.		Kierunek działań nr 2: Rozwój sportu wyczynowego osób dorosłych i niepełnosprawnych.		
Cel strategiczny nr 3 - Bieruń miastem ważnych wydarzeń sportowych.				
Kierunek działań nr 1: Miasto Bieruń ośrodkiem turystyki sportowej dla klubów sportowych.	Kierunek działań nr 2: Pozyskiwanie oraz organizowanie imprez o znaczeniu ponad powiatowym lub charakterze masowym.	Kierunek działań nr 3: Podniesienie poziomu rywalizacji sportowej bieruńskich klubów.	Kierunek działań nr 4: Udział w ogólnopolskich akcjach promujących sport i rekreację	Kierunek działań nr 5: Utworzenie systemu promocji wydarzeń sportowych w mieście.

Źródło-opracowanie własne.

Dla każdego z celów strategicznych wypracowano karty realizacji zadania, które w szczególności opisują zalecane zadania do realizacji. W zakresie realizacji celu strategicznego 2, warto zwrócić uwagę na podejmowanie działań związanych z **promocją Miasta Bieruń jako ośrodka turystyki sportowej dla klubów sportowych**. Istotne działania, które należy podjąć w tym zakresie dotyczą nawiązania współpracy z prywatnymi przedsiębiorcami celem stworzenia oferty kompleksowej, promocji bazy sportowej dla potrzeb klubów sportowych i kadry narodowej.

Lipie

Tabela 4. Informacje ogólne - gmina Lipie.

Gmina Lipie	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo śląskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju sportu i rekreacji w gminie Lipie na lata 2015-2020

Źródło - opracowanie własne.

Uchwałą Rady Gminy Lipie 02.02.2015 przyjęto *Strategię rozwoju sportu i rekreacji w gminie Lipie na lata 2015-2020*. Dokument zawiera diagnozę stanu w obszarze sportu i rekreacji w gminie - informacje podstawowe o obszarze, strukturze ludności i trendach demograficznych, a także dane dotyczące zasobów turystyczno-rekreacyjnych gminy. Wskazuje się, że teren Gminy należy do obszarów o dużym potencjale turystycznym. Z uwagi na wysokie walory ekologiczne, a także obecność interesujących zabytków, rezerwatów i pomników przyrody oraz innych atrakcji posiada realne możliwości rozwoju tej w tej dziedzinie.

Baza sportowo-rekreacyjna w gminie w znacznej części należy do gminy, w tym większość z nich jest zarządzana przez szkoły. Wśród obiektów dominują boiska i sale gimnastyczne przyszkolne oraz place zabaw. Omówiono również działalność instytucji sportowych, poziom aktywności sportowej mieszkańców, przedstawiono kalendarz najważniejszych imprez sportowo-rekreacyjnych odbywających się na terenie gminy oraz omówiono sposoby finansowania zadań dotyczących kultury fizycznej.

Na podstawie diagnozy i zrealizowanej analizy SWOT wypracowana została misja, priorytety i cele rozwoju sportu i rekreacji w gminie. Misja gminy: *Władze gminy Lipie, w trosce o zdrowie i jakość życia mieszkańców, mając na uwadze atrakcyjność gminy dla osób przyjezdnych, stwarzają warunki organizacyjne i finansowe na rzecz upowszechniania oraz rozwoju sportu i rekreacji w gminie*, akcentuje konieczność zapewnienia przez samorząd środków finansowych umożliwiających realizację poniżej określonych celów strategicznych:

- 1. Cel strategiczny I: Rozwój nowoczesnej bazy sportowo - rekreacyjnej.** Podjęte działania mają na celu zapewnienie mieszkańcom gminy Lipie nowoczesnej infrastruktury sportowej: budowa nowej oraz modernizacja i remonty istniejących obiektów sportowych. Zadania będą realizowane ze środków własnych oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.
- 2. Cel strategiczny II: Rozwój sportu szkolnego dzieci i młodzieży.** Cel zakłada rozpoznanie i rozwijanie sportowych pasji i umiejętności dzieci i młodzieży. Zostanie osiągnięty poprzez realizację ministerialnych i samorządowych programów sportowych, poszerzenie sportowej oferty edukacyjnej oraz wspieranie osiągnięć.
- 3. Cel strategiczny III: Organizacja imprez i wydarzeń sportowych.** Nadrzędnym celem przygotowania sportowego jest udział w rywalizacji sportowej, która ma na celu weryfikację umiejętności zawodników, zachęcenie do uprawiania konkretnej dziedziny sportu, promocję aktywnego stylu życia wśród różnych grup wiekowych, a także szeroką promocję gminy Lipie. Ważną rolę odgrywa w tym zakresie cykliczność imprez, partnerstwo samorządu z innymi jst

oraz organizacjami pozarządowymi i biznesem, co dodatkowo sprzyja popularyzacji sportu dla wszystkich.

4. **Cel strategiczny IV: Rozwój i popularyzacja różnorodnych form rekreacji i aktywnego wypoczynku.** Zakłada się pobudzenie aktywności fizycznej mieszkańców gminy w każdej grupie wiekowej. Będzie to możliwe dzięki zapewnieniu odpowiedniej bazy i oferty sportowo-rekreacyjnej, prowadzeniu polityki informacyjnej oraz edukacji społeczeństwa dotyczącej wartości aktywnego stylu życia dla zdrowia i samopoczucia.
5. **Cel strategiczny V: Zabezpieczenie finansowe i organizacyjne rozwoju sportu i rekreacji na terenie gminy.** Efektem realizacji celu będzie wzrost aktywności sportowej mieszkańców poprzez zwiększenie finansowania działań inwestycyjnych i organizacyjnych związanych ze sportem i rekreacją, w tym w szczególności finansowania pozyskanego ze środków zewnętrznych. **Założono konieczność stałego monitorowania i aplikowania o fundusze krajowe, regionalne i unijne związane z realizacją działań o charakterze inwestycyjnym, pozyskiwanie funduszy ze źródeł prywatnych, współpracę ze związkami zawodowymi, kontynuację finansowania działań w ramach programu GKRPA.**

Ponadto, dokument zawiera informacje dotyczące jego powiązań z innymi dokumentami strategicznymi oraz założenia dotyczące monitoringu i ewaluacji Strategii.

Lubartów

Tabela 5. Informacje ogólne - gmina Lubartów.

Gmina Lubartów	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo lubelskie
Dokument strategiczny	Strategia Promocji Produktu Turystycznego Ziemi Lubartowskiej
Projekt	Rowerem przez krainę Lewarta - promocja oferty turystyki rowerowej Ziemi Lubartowskiej

Źródło - opracowanie własne.

W gminie Lubartów w 1994 roku po raz pierwszy zorganizowano Święto Roweru, którego potencjał samorząd zaczął w pełni wykorzystywać w 2011 roku sięgając po środki unijne. **Rozpoczęto budowanie promocji produktu turystycznego - turystyki rowerowej w Lubartowie.** Głównymi elementami projektu były:

- ⇒ Organizacja imprez turystycznych związanych z popularyzacją turystyki rowerowej oraz promocja oferty turystycznej Ziemi Lubartowskiej,
- ⇒ Udział w targach turystycznych - prezentacja zintegrowanej oferty turystycznej,
- ⇒ Informacja i promocja projektu oraz Ziemi Lubartowskiej,
- ⇒ Promocja produktu turystycznego - opracowanie „Strategii Promocji Produktu Turystycznego Ziemi Lubartowskiej”.

Efektom podjętych działań był wypromowany **produkt turystyczny**. Lubartów zbudował swoją ofertę na długoletniej tradycji Święta Roweru, przy okazji promując Ziemię Lubartowską, jej walory i atrakcje. Należy podkreślić, że realizacja projektu możliwa była dzięki współpracy z lokalną społecznością - organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami.

Projekt *Rowerem przez krainę Lewarta - promocja oferty turystyki rowerowej Ziemi Lubartowskiej* wpisany został do Bazy Dobrych Praktyk jako dobry przykład działania w obszarze usług społecznych: sport i rekreacja. Podkreślono, że jednostki samorządu terytorialnego, które byłyby zainteresowane wykorzystaniem takiego rozwiązania powinny zidentyfikować swój potencjał oraz określić swoje mocne strony, co umożliwiłoby wybranie produktu turystycznego. W opinii autorów projektu, turystyka rowerowa wydaje się być pomysłem uniwersalnym, możliwym do zrealizowania na każdym terenie.

Efekt projektu *Rowerem przez krainę Lewarta - promocja oferty turystyki rowerowej Ziemi Lubartowskiej*, to także opracowanie *Strategii Promocji Produktu Turystycznego Ziemi Lubartowskiej*. Zawiera ona szczegółowe informacje obszaru strategii, jego profilu gospodarczego, zasobów ludzkich, turystycznej diagnozy obszaru i produktów turystycznych. Informacje te wraz z wynikami analizy SWOT pozwoliły na wypracowanie celów Strategii.

Za cel generalny uznano: *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Ziemi Lubartowskiej*. Opiera się on na trzech priorytetach rozwoju:

- 1. Priorytet I: Poprawa infrastruktury turystycznej i paraturystycznej.** W ramach priorytetu wyznaczono cele dotyczące poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju infrastruktury pobytowej, budowy i odnowienia infrastruktury turystycznej.
- 2. Priorytet II: Stworzenie i realizacja programu promocji Ziemi Lubartowskiej.** Działania dotyczą budowy marki turystycznej Ziemi Lubartowskiej, promocji wewnętrznej i zewnętrznej Ziemi Lubartowskiej.
- 3. Priorytet III: Zorganizowanie systemu zarządzania turystyką na Ziemi Lubartowskiej.** Kluczowe działania to utworzenie Klastra Turystycznego Ziemi Lubartowskiej, utworzenie systemu informacji turystycznej.

W dokumencie znaleźć można także kluczowe dla tej Strategii szczegółowo opisane działania promocyjne, jej kierunki i kluczowe działania.

Sanok

Tabela 6. Informacje ogólne - gmina Sanok.

Gmina Sanok	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo podkarpackie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju gminy Sanok na lata 2016-2023

Źródło - opracowanie własne.

Strategia rozwoju gminy Sanok na lata 2016-2023 zawiera szczegółową diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej. Opisuje obszary związane z przestrzenią i środowiskiem, społeczeństwem, gospodarką, infrastrukturą techniczną, infrastrukturą społeczną oraz jakością rządzenia.

Generalnym celem dokumentu jest: *zapewnienie trwałego, zintegrowanego, logicznego i spójnego rozwoju gminy Sanok w oparciu o realne uwarunkowania i rzeczywiste potencjały*. Na użytek dokumentu dokonano analizy i diagnozy strategicznej w powyżej wymienionych obszarach. Została ona zrealizowana za pomocą autorskiego narzędzia Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego o nazwie **Re-gioStrateg**². Umożliwiła stworzenie rankingu gmin powiatu sanockiego (8 gmin) oraz czterech, sąsiadujących gmin z gminą Sanok. Ponadto, na użytek opracowania koncepcji rozwoju gminy przeprowadzono analizę SWOT oraz analizę SWOT/TOWS.

Wypracowana na podstawie powyższych analiz wizja i misja rozwoju gminy Sanok ma swoje przełożenie na trzy priorytety rozwojowe: kapitał ludzki i spójność społeczna, rozwój gospodarczy oraz atrakcyjność mieszkaniowa i turystyczna.

W ramach III priorytetu rozwojowego skonstruowano cel szczegółowy: *Poprawa atrakcyjności i znaczenia Gminy Sanok jako regionalnego ośrodka osiedleńczego (mieszkalniczego) i turystycznego poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i rekreacyjno-wypoczynkowej w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju oraz aktywną promocję obszaru*. Zrealizowanie wyznaczonego celu będzie możliwe w wyniku zrealizowania konkretnych działań inwestycyjnych:

- ⇒ Wytyczenie i budowa sieci wielofunkcyjnych i komplementarnych dydaktyczno-rekreacyjno-wypoczynkowych tras, ścieżek rowerowych i spacerowych,
- ⇒ Podniesienie konkurencyjności infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej gminy,
- ⇒ Budowa kładki pieszo-jezdnej na rzece San,
- ⇒ Poprawa estetyki gminy i ochrona terenów zielonych (np. nowe tereny zielone, rewitalizacja parków).

Strategia rozwoju gminy Sanok na lata 2016-2023 w dalszej części to informacje poświęcone implementacji Strategii, w tym analiza WiP (Ważności i Prawdopodobieństwa), plan finansowy, system monitorowania i oceny realizacji Strategii oraz kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces jej wdrażania.

Łańcut

Tabela 7. Informacje ogólne - gmina Łańcut.

Gmina Łańcut	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo podkarpackie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łańcutcie na lata 2015-2020

Źródło - opracowanie własne.

² Opiera się na zestawieniu ściśle dobranych aktualnych 120 wskaźników statystycznych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dzięki temu, że wszystkie dane mają to samo źródło możliwe jest ich porównywanie i analizowanie.

W gminie Łańcut w 2015 roku Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Łańcut przygotował *Strategię Rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji do 2020 roku*. Jej celem jest określenie kierunków rozwoju instytucji, która podejmie działania, aby stać się nowoczesnym, innowacyjnym i kreatywnym centrum sportu, wypoczynku, rekreacji i kultury fizycznej, odpowiadającym na potrzeby środowiska, wyzwania cywilizacyjne, przyczyniającym się jednocześnie do rozwoju sportu oraz zapewniającym dostęp do szeroko rozumianej kultury fizycznej, otwartą na zmieniające się potrzeby odbiorców i użytkowników w każdym przedziale wiekowym. Strategia jest spójna ze Strategią Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2015 -2020.

Działania Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łańcutie dotyczą zaspokajania potrzeb i zainteresowań mieszkańców miasta oraz ożywianie działalności w sferze kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Ponadto, zapewnia odpowiednie warunki materialno-techniczne dla działalności sportowo-rekreacyjnej. W związku z powyższym, MOSiR stanowi w Łańcutie bardzo ważne ogniwo infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz gospodarki regionu. Uniwersalny charakter obiektów zarządzanych przez MOSiR, ich wszechstronne wyposażenie oraz systematyczne aktualizowanie oferty sportowej, sprzyja zaspokajaniu potrzeb użytkowników różnych grup wiekowych i wykonywanych zawodów.

Uwzględniając potencjał i zasoby Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji wypracowano wizję dla instytucji na rok 2020: *Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji otwarty dla wszystkich i obecny w życiu mieszkańców - propagator sportowego Łańcuta*.

Tabela 8. Główne cele rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łańcutie.

Cel główny I - Nowoczesna infrastruktura sportowo - rekreacyjna w Łańcutie.
Cel strategiczny 1: Poprawa warunków lokalowych, przebudowa i modernizacja obiektów MOSiR.
Cel strategiczny 2: Dostosowanie oferty sportowej do nowoczesnych technologii - kreatywna oraz innowacyjna kultura fizyczna.
Cel główny 2 - Dostępność sportu dla wszystkich
Cel strategiczny 1: Zwiększenie dostępu do obiektów MOSiR - sport na ulicach, sport na podwórkach.
Cel strategiczny 2: Edukacja i aktywizacja sportowa społeczności lokalnej.
Cel strategiczny 3: Partnerstwa i współpraca z instytucjami działającymi na terenie Miasta Łańcuta.
Cel główny 3 - Popularyzacja aktywnego i zdrowego stylu życia w Łańcutie
Cel strategiczny 1: Organizowanie imprez sportowych o znaczeniu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.
Cel strategiczny 2: Promocja sportu i rekreacji w Łańcutie.

Źródło - opracowanie własne.

W dokumencie szczegółowo opisano dwa projekty, które dotyczą przebudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury sportowej w Łańcutie. Wymieniono także przedsięwzięcia rozwojowe, które na etapie prac nad strategią były trudne do zidentyfikowania. Ich zakres tematyczny dotyczył między innymi: rozwoju innowacyjnych usług sportowych, udostępniania obiektów MOSiR na potrzeby partnerstw społecznych i lokalnego oraz ponadlokalnego współdziałania czy też skupiające się na integracji i aktywizacji mieszkańców oraz zwiększania stopnia ich udziału w życiu publicznym. Zrealizowanie przedsięwzięć ma się przyczynić do osiągnięcia powyższych celów. Ponadto, w Strategii można znaleźć informacje dotyczące zarządzania jej realizacją - monitoringu i ewaluacji.

Sędziszów

Tabela 9. Informacje ogólne - gmina Sędziszów.

Gmina Sędziszów	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo świętokrzyskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju gminy Sędziszów na lata 2013-2020
Projekt	Budowa bazy turystyczno-kulturalno-rekreacyjnej w Sędziszowie przy ulicy Sportowej

Źródło - opracowanie własne.

Opracowana przez zespół pracowników Urzędu Miejskiego w Sędziszowie Strategia rozwoju gminy zawiera szczegółową charakterystykę gminy, informacje dotyczące stanu i ocenę środowiska, diagnozę stanu społeczno-gospodarczego, przybliża wartości kulturowe, rolnictwo w gminie, infrastrukturę techniczną oraz kulturę fizyczną i sport.

W obszarze kultury fizycznej i sportu wskazano, że jest to sektor, któremu w ostatnich latach samorząd gminy poświęcił wiele uwagi. Zaowocowało to stworzeniem dobrze wyposażonej bazy dla uprawiania sportu i rekreacji w ramach dwóch dobrze wyposażonych obiektów, gdzie każdy mieszkaniec gminy znajdzie w ofercie coś dla siebie. Do takiego stanu rzeczy przyczyniła się realizacja projektu *Budowa bazy turystyczno-kulturalno-rekreacyjnej w Sędziszowie przy ulicy Sportowej*. Ponadto, z obiektów sportowych przy Kompleksie Sportowo-Rehabilitacyjno-Edukacyjnym w ramach porozumienia międzygminnego korzystają najmłodszy mieszkańcy z sąsiadujących gmin.

Dla poszczególnych obszarów zrealizowano analizę SWOT, która umożliwiła przygotowanie strategicznego planu rozwoju gminy na lata 2014-2020. Jeden z celów wyodrębnionych priorytetów i kierunków działań skupia się na ochronie krajobrazu, zabytków, dziedzictwa narodowego, rozwoju turystyki, sportu i rekreacji. Podejmowane działania mają przyczynić się do:

- ⇒ Rozwoju infrastruktury turystycznej, szczególnie infrastruktury noclegowej i gastronomicznej,
- ⇒ Budowy małej infrastruktury dla pieszych,
- ⇒ Budowy ścieżek rowerowych,
- ⇒ Budowy wodnych szlaków oraz turystyczne zagospodarowanie zbiorników wodnych,
- ⇒ Wspierania procesów powstawania lokalnych i regionalnych produktów turystycznych,
- ⇒ Wykorzystania unikalnych walorów rzeki Mierzawy dla rozwoju turystyki ichtiologów i ornitologów - korytarze ekologiczne,
- ⇒ Podnoszenia jakości usług turystycznych poprzez wprowadzenie nowych produktów z uwzględnieniem wartości kulturowych gminy,
- ⇒ Powstania zintegrowanego systemu promocji i informacji turystycznej gminy,
- ⇒ Kompleksowe oznakowanie i udostępnienie atrakcji turystycznych, sportowych i rekreacyjnych.

Działania gminy Sędziszów dotyczące sportu i rekreacji realizowane były także w ramach projektu *Budowa bazy turystyczno-kulturalno-rekreacyjnej w Sędziszowie przy ulicy Sportowej*, którego celem było stworzenie odpowiednich warunków do uprawiania sportu i wypoczynku wszystkich

mieszkańców gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży. Projekt obejmował realizację takich przedsięwzięć, jak na przykład strzeżone kąpielisko, boisko, plac zabaw, korty tenisowe.

Projekt był odpowiedzią na potrzeby społeczne: organizowanie czasu wolnego, integrację mieszkańców i umacnianie więzi z miejscem zamieszkania. Przy jego realizacji wykorzystano naturalne położenie i sąsiedztwo ekologicznych terenów zielonych, rzeki i zbiornika wodnego. Poprawił wizerunek gminy Sędziszów, jako miejsca nowoczesnego i atrakcyjnego dla turystów. Zwiększył także zainteresowanie wśród dzieci i młodzieży sportem i rekreacją. Uwzględniono w nim także potrzeby osób niepełnosprawnych. Powstanie obiektów umożliwiło także organizację wiele imprez o charakterze społecznym i kulturalnym. **Projekt wpisany został do Bazy Dobrych Praktyk w obszarze Usługi społeczne: kultura.** Podkreślono, że stworzenie ośrodka łączącego różne cele i realizującego różne zadania pozwoliło na znacznie zmniejszenie kosztów inwestycji przy jednoczesnym zaspokojeniu społecznych oczekiwań.

Skawina

Tabela 10. Informacje ogólne - gmina Skawina.

Gmina Skawina	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo małopolskie
Dokument strategiczny	Program rozwoju sportu i rekreacji w gminie Skawina na lata 2016-2020+

Źródło - opracowanie własne.

Program rozwoju sportu i rekreacji w gminie Skawina na lata 2016-2020+ przybliży historię sportu i rekreacji na jej terenie. Opisuje proces kompleksowych prac analityczno-diagnostycznych, na które złożyło się sondażowe badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz wśród klubów i organizacji działających w obszarze sportu i rekreacji, analiza stanu oraz funkcjonowania sportu i rekreacji w gminie oraz analiza SWOT.

Zebrane informacje umożliwiły wypracowanie wizji i misji rozwoju sportu w gminie i trzech obszarów priorytetowych:

- 1. Obszar 1: Nowoczesna infrastruktura sportowo-rekreacyjna i turystyczna.** Obejmuje działania inwestycyjne, które umożliwią rozwój oferty sportowej na terenie gminy, organizowanie wydarzeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym i turystycznym.
- 2. Obszar 2: Oferta sportowo-rekreacyjna.** Obszar ma na celu optymalne wykorzystanie istniejących już zasobów oraz krzewienie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych. Obszar ten obejmuje działania nieinwestycyjne.
- 3. Obszar 3: Zarządzenie obszarem sportu i rekreacji.** Wyznaczone zadania w tym obszarze mają zwrócić uwagę na potrzeby związane z efektywnym gospodarowaniem już istniejącą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną oraz na wyzwania w dziedzinie współpracy i promocji.

Strategia zawiera także informacje dotyczące zgodności dokumentu z wytycznymi i założeniami w dokumentach wyższego rzędu, systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz aktualizacji programu oraz potencjalnych źródeł finansowania.

W przypadku kwestii dotyczących źródeł finansowania bardzo szczegółowo wskazano potencjalne źródła finansowania programu sportu i rekreacji. **Wśród potencjalnych możliwości finansowania wskazano na:**

- ⇒ Program Erasmus+ Sport,
- ⇒ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (m.in. oś LEADER),
- ⇒ programy i konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki,
- ⇒ Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020,
- ⇒ Programy i konkursy samorządu regionalnego,
- ⇒ Programy i konkursy samorządu powiatowego,
- ⇒ Kapitał prywatny (m.in. sponsorzy, środki fundacji bankowych i podobnych)
- ⇒ Budżet gminy.

Każde z powyżej wskazanych źródeł finansowania omówiono i wskazano typy projektów, na które można pozyskać środki finansowe.

Łąwa

Tabela 11. Informacje ogólne - gmina Łąwa.

Gmina Łąwa	
Rodzaj gminy	Miejska
Położenie	Województwo warmińsko-mazurskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju sportu w mieście Łąwa na lata 2017-2025

Źródło - opracowanie własne.

Strategia rozwoju sportu w mieście Łąwa na lata 2017-2025 przybliży ramy, uwarunkowania prawne i programowe oraz wskazuje na jej zgodność z innymi dokumentami strategicznymi. Diagnoza stanu sportu w Ławie to ogólna charakterystyka miasta, ramy instytucjonalne rozwoju sportu, w której przybliżono rolę Burmistrza Miasta Ławy i Rady Miejskiej tworzących system instytucjonalny i ramy organizacyjne rozwoju sportu. Za bezpośrednią organizację i koordynację działań w zakresie kultury fizycznej i zaspokajanie indywidualnych i zbiorowych potrzeb mieszkańców odpowiedzialne jest Ławskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji, które realizuje szereg działań z zakresu sportu i rekreacji.

Na terenie gminy działają również kluby i organizacje sportowe, których liczebność i aktywność została wysoko oceniona. Na uwagę zasługuje szczególnie duża liczba organizacji szkolnych i międzyszkolnych. Szczegółowo opisano infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, którą tworzą obiekty zarządzane przez Ławskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji oraz baza sportowa szkół. Wskazano również na działania realizowane przez miasto na rzecz rozwoju sportu.

Wizja i misja gminy w zakresie sportu przełożona została na cele główne i obszary strategiczne.

Tabela 12. Cel główny i obszary strategiczne rozwoju sportu w Mieście Ława.

Cel główny: Stworzenie warunków rozwoju sportu w Mieście Ława, sprzyjających zwiększeniu aktywności fizycznej mieszkańców, popularyzacji różnych dyscyplin sportowych oraz wzmocnieniu sportu wyczynowego.	
Obszar strategiczny 1 - Sport szkolny	Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży poprzez promocję i rozwój sportu szkolnego.
Obszar strategiczny 2 - Sport wyczynowy	Cel strategiczny: Wzmocnienie zawodników i drużyn sportowych w dążeniu do sukcesu.
Obszar strategiczny 3 - Sport powszechny	Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój ich aktywności fizycznej.
Obszar strategiczny 4 - Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	Cel strategiczny: Zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
Obszar strategiczny 5 - Współpraca na rzecz rozwoju sportu	Cel strategiczny: Kreowanie warunków dialogu i współpracy na rzecz rozwoju sportu.

Źródło - opracowanie własne.

Dla każdego z obszarów strategicznych wyznaczono katalog proponowanych działań, które wyznaczają niezbędne kierunki zaangażowania władz samorządu, jednostek organizacyjnych Miasta oraz partnerów lokalnych. **Wśród propozycji, którym warto przyjrzeć się bliżej można wskazać na:**

- Działania służące promocji i ułatwianiu godzenia aktywności fizycznej osób dorosłych z nauką i pracą zawodową**, poprzez m.in. promocję tworzenia miejsc aktywności fizycznej w miejscach pracy oraz aktywnego transportu w ramach codziennego przemieszczania się (spacer, jazda na rowerze, na rolkach itp.) (w ramach obszaru strategicznego 3).
- Promocja równego dostępu kobiet i mężczyzn do sportu**, poprzez m.in. zapewnienie takiego kryterium w ramach projektów i programów realizowanych w obszarze aktywności fizycznej (w ramach obszaru strategicznego 3).
- Regularna organizacja Ławskiego Sejmiku Sportowego** jako platformy dialogu, wymiany doświadczeń i dyskusji nad przyszłością sportu w Mieście oraz rozwiązaniami sprzyjającymi jego rozwojowi, a także dostosowywanie form jego działalności do zdiagnozowanych potrzeb poprzez m.in. powoływanie zespołów roboczych w określonej tematyce (np. ds. sportu osób niepełnosprawnych i starszych, ds. sportu szkolnego) (w ramach obszaru strategicznego 5).

Strategia zawiera także informacje dotyczące podmiotów realizujących, założeń monitoringu oraz głównych źródeł finansowania. Realizacja zaplanowanych kierunków działań będzie wymagała korzystania z różnych źródeł finansowania: środków krajowych dostępnych na poszczególnych szczeblach samorządu, grantów i środków prywatnych oraz środków unijnych.

Wskazano jednocześnie, że **podstawowym źródłem finansowania zaplanowanych zadań będzie budżet Gminy**, z którego środki przeznaczone są m.in. na inwestycje w obiekty sportowe, wsparcie sportu szkolnego i wyczynowego, stypendia, nagrody i wyróżnienia, a także wsparcie organizacyjne, promocyjne i finansowe wydarzeń sportowych.

Przywołano **Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej** jako źródło finansowania zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu i aktywności fizycznej. Jako potencjalne źródło finansowania sportu szkolnego wskazano na **Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów**. Z kolei **Rządowy Program na rzecz**

Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 może być źródłem uzyskania dotacji na działania służące poprawie jakości i poziomu życia osób starszych. Zadania finansowane z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich mogą dotyczyć działań w obszarze sportu w środowisku lokalnym oraz działań na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży. Dwa ostatnie źródła pozyskiwania środków finansowych skierowane są do organizacji pozarządowych, co oznacza, że realizacja części zaplanowanych działań będzie związana z pozyskaniem środków przez kluby sportowej i organizacje pozarządowe (samodzielnie bądź w partnerstwie z Gminą).

Trzecim, potencjalnym źródłem finansowania działań są **fundusze europejskie**, które w perspektywie finansowej na lata 2014-2020 umożliwiają realizacją zadań pośrednio związanych ze sportem i aktywnością fizyczną, takie jak na przykład zdrowie i włączenie społeczne.

Kościerzyna

Tabela 13. Informacje ogólne - gmina Kościerzyna.

Gmina Kościerzyna	
Rodzaj gminy	Miejska
Położenie	Województwo pomorskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji i w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2016-2025

Źródło - opracowanie własne.

30.12.2015 roku Rada Miasta Kościerzyna przyjęła uchwałę w sprawie *Strategii Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Miejskiej Kościerzyna na lata 2016-2025*. Dokument zawiera wnioski dotyczące czynników zewnętrznych i regulacji prawnych, które mają wpływ na sport i rekreację na terenie gminy. Dokument zakończony jest informacjami dotyczącymi monitoringu i procesu jej wdrażania.

Diagnoza stanu rozwoju sportu i rekreacji w gminie dokonana została na czterech podstawowych płaszczyznach: stan sportu i rekreacji, stan bazy sportowo-rekreacyjnej, wyniki współzawodnictwa sportowego oraz finansowania sportu i rekreacji. Analiza SWOT oraz wyniki badania ankietowego na temat aktywności sportowej, sytuacji obecnej oraz oczekiwań i propozycji zmian w obszarze kultury fizycznej posłużyły do sformułowania wizji i misji rozwoju sportu w gminie oraz priorytety i przynależne im zadania rozwoju sportu i rekreacji:

- Priorytet I. Popularyzacja sportu i rekreacji wśród mieszkańców Kościerzyny i zwiększenie ich udziału w aktywności ruchowej.** Podejmowane działania skutkować mają zwiększeniem dostępności do sportu i aktywności fizycznej każdej grupy wiekowej mieszkańców oraz wyrobienia nawyku stałej dbałości o utrzymanie sprawności fizycznej. Działania dotyczyć będą zarówno zwiększenia środków na edukację i promocję korzyści ze sportowego stylu życia, stworzenia warunków gwarantujących jednakowy dostęp do zorganizowanych zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych i całych rodzin w mieście czy też organizacji szkolnych oraz środowiskowych imprez sportowo-rekreacyjnych, połączonych z integracją mieszkańców.

-
2. **Priorytet II. Urozmaicenie oferty sportowo - rekreacyjnej oraz wspieranie innowacyjnej działalności klubów i stowarzyszeń sportowych.** Zadania do realizacji w ramach tego priorytetu dotyczyć będą współpracy z instruktorami, trenerami, nauczycielami wychowania fizycznego, z klubami sportowymi czy też promocji lokalnych klubów i stowarzyszeń kultury fizycznej.
  3. **Priorytet III. Poprawa jakości i efektywności prowadzonych zajęć sportowych i zagospodarowanie nisz rekreacji ruchowej.** Obszar ten skupiać się będzie m.in. na polepszeniu organizacji szkolnych zajęć sportowych, pod kątem tworzenia programów dla uzdolnionych sportowo uczniów, w tym klas sportowych i klas z poszerzonym programem wychowania fizycznego, organizacji imprez o zasięgu wojewódzkim i krajowym, umożliwiających występy kościerskim sportowcom, współpracy z przedstawicielami lokalnego biznesu w zakresie współfinansowania zajęć sportowych w Kościerzynie.
  4. **Priorytet IV. Promocja i wspieranie wszelkich amatorskich form aktywności ruchowej i rekreacyjnej, w tym także wychowania fizycznego uczniów.**
  5. **Priorytet V. Aktywizacja i wspieranie sportowców i klubów pod kątem promocji najlepszych wyników sportowych wśród reprezentantów Kościerzyny.**
  6. **Priorytet VI. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowo - rekreacyjnej oraz optymalizacja jej wykorzystania.** W ramach priorytetu rozwijana będzie infrastruktura zlokalizowana przy szkołach. Wskazano także zadania inwestycyjne w zakresie modernizacji, budowy i rozwoju niezbędnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, realizowane na terenie gminy.

Starachowice

Tabela 14. Informacje ogólne - gmina Starachowice.

Gmina Starachowice	
Rodzaj gminy	Miejska
Położenie	Województwo świętokrzyskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu w Starachowicach w latach 2009-2015 i na lata następne

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Sportu w Starachowicach na lata 2009-2015 i następne, przybliży znaczenie sportu w życiu społecznym, rolę i zadania samorządu w rozwoju i promocji sportu, opisując m.in. działania Gminnej Rady Sportu a także sygnalizuje powstanie *Strategii rozwoju bazy sportowo - rekreacyjnej i turystycznej w Starachowicach na lata 2007- 2013 i lata następne*, która powstała jako odpowiedź na oczekiwania klubów sportowych, stowarzyszeń i mieszkańców.

Diagnoza sportu w Starachowicach opiera się o informacje dotyczące stanu bazy sportowo-rekreacyjnej oraz zadań realizowanych przez kluby sportowe i stowarzyszenia.

Cele strategiczne i priorytety działania wyodrębniono w następujących obszarach:

1. **Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej.** Zakłada się zarówno budowę nowych, jak i modernizowanie istniejących już obiektów, co przyczyni się do wzrostu liczby osób uczęszczających na zajęcia sportowe.
2. **Wychowanie fizyczne i sport szkolny.** Kluczowe działania dotyczyć będą wyrobienia u młodych ludzi nawyku uprawiania sportu, tworzenia klas sportowych czy zachęcania uczniów do udziału w imprezach organizowanych przez Miejski Szkolny Związek Sportowy - Szkolne Igrzyska Sportowe.
3. **Sport wyczynowy.** Zaplanowano, że w zakresie sportu wyczynowego należy skoncentrować się na rozwoju dyscyplin sportu, które cieszą się popularnością wśród mieszkańców, wykorzystując zasoby gwarantując sukces i służą promocji gminy. Do takich dyscyplin należy: piłka nożna, lekka atletyka, strzelectwo, koszykówka, pływanie.
4. **Upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej,** będzie realizowane m.in. przez system imprez sportowo-rekreacyjnych w ramach Szkolnych Igrzysk Sportowych, dzięki systemowi miejskich lig szkolnych w wybranych dyscyplinach sportu, w których miasto odnosi sukcesy czy też poprzez Dofinansowanie zadań z Funduszu Zajęć Sportowo - Rekreacyjnych.
5. **Upowszechnianie sportu wśród osób dorosłych.** Podejmowane działania dotyczyć będą wspierania imprez sportowo-rekreacyjnych adresowanych do mieszkańców Starachowic czy też pomocy w organizacji rozgrywek zespołowych zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym.
6. **Upowszechnianie sportu wśród osób niepełnosprawnych.** Podkreślając znaczenie sportu osób niepełnosprawnych, jednocześnie wskazano na konieczność unowocześnienia i dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych całej bazy sportowo-rekreacyjnej funkcjonującej.

Zagnańsk

Tabela 15. Informacje ogólne - gmina Zagnańsk.

Gmina Zagnańsk	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo świętokrzyskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Zagnańsk na lata 2015-2024

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Gminie Zagnańsk na lata 2015-2024 zawiera informacje dotyczące podstawowych pojęć związanych z dokumentem. Przybliży uwarunkowania rozwoju sportu i rekreacji w gminie - uwarunkowania przestrzenne, warunki demograficzne oraz społeczne znaczenie sportu.

Dokonano w nim także charakterystyki gmin Zagnańsk w dziedzinie sportu i rekreacji. Odniesiono się do struktury organizacyjnej sportu, bazy obiektów sportowo-rekreacyjnych, organizacji sportowych

oraz finansowania sportu. Wskazano także rolę Gminnego Ośrodka Sportu (źródła jego finansowania i wysokość środków finansowych). Dokument zawiera także informacje dotyczące planu ewaluacji.

Powyższe informacje oraz analiza SWOT umożliwiły wypracowanie misji samorządu gminy Zagnańsk, która jest realizacją hasła: *Zagnańsk - gmina zdrowa i aktywna*. Na jej podstawie ustalono trzy priorytety, cele oraz zadania konieczne do realizacji, aby osiągnąć progres w dziedzinie rozwoju sportu i rekreacji na terenie gminy Zagnańsk:

- 1. Priorytet I - Rozwój sportu kwalifikowanego i wzrostu poziomu wyników sportowych.** Podejmowane w tym obszarze działania dotyczą m.in. powołania Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego lub stowarzyszenia (Międzyszkolny Klub Sportowy), kampanii promocyjnej lokalnych klubów i stowarzyszeń sportowych w celu ich rozpropagowania i ewentualnego pozyskania sponsorów czy rozwijanie dyscyplin sportowych spełniających kryteria dotyczące ich dużej popularności, dostępności na terenie gminy obiektów sportowych do ich uprawiania i posiadania wykwalifikowanej kadry trenersko-instruktorskiej.
- 2. Priorytet II - Popularyzacja sportu i rekreacji wśród mieszkańców gminy,** w ramach którego zaplanowano m.in. organizację wyjazdów na narty, leśnych biegów narciarskich, rajdów rowerowych i wycieczek krajoznawczych, aktywizację ruchową osób starszych, 50+ poprzez stworzenie dopasowanych do ich potrzeb programów zajęć sportowych i współpracę z organizacjami pozarządowymi czy też danie możliwości osobom niepełnosprawnym uprawiania sportu, uczestnictwa w zawodach sportowych i dopasowywanie w miarę możliwości istniejącej lub mającej powstać infrastruktury sportowej do ich potrzeb.
- 3. Priorytet III - Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.** Działania podejmowane w ramach tego priorytetu mają przede wszystkim poprawić dostępność i stan infrastruktury sportowej na terenie gminy. Zaplanowano m.in. wyznaczenie nowych tras rowerowych i ścieżek rekreacyjnych, montaż oznakowania i budowę miejsc postojowych dla pieszych i rowerzystów, podjęcie działań zmierzających do modernizacji boiska piłkarskiego w Zagnańsku.

Autorzy dokumentu wskazują na czynniki, które przyczynią się do realizacji wyznaczonych celów. Dotyczą one także potencjalnych źródeł pozyskiwania środków finansowych: funduszy unijnych, budżetu gminy, budżetu centralnego i samorządu województwa świętokrzyskiego, środków pozyskanych od prywatnych sponsorów.

Mrągowo

Tabela 16. Informacje ogólne - gmina Mrągowo.

Gmina Mrągowo	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo warmińsko-mazurskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju sportu i wolontariatu sportowego dla Mrągowo „SPORT ZMIENIA”

Źródło - opracowanie własne.

Spośród analizowanych jednostek uwagę zwraca gmina Mrągowo, która w dokumencie strategicznym poruszyła nie tylko kwestię rozwoju sportu, ale zaakcentowała również wolontariat sportowy. W dokumencie znaleźć można szczegółowy opis procesu zainicjowanego przez Urząd Miasta. Podkreślono, że pierwszym etapem procesu zmiany w obszarze sportu w Mrągowie było uświadomienie sobie jego znaczenia i wpływu na wiele sfer życia społecznego. Z perspektywy władz samorządowych na sport należy patrzeć jako na obszar ściśle zintegrowany z turystyką, edukacją, zdrowiem, gospodarką, integracją społeczną, wzmacnianiem trzeciego sektora i promocją danej miejscowości. Mnogość powiązań i działań można również zaobserwować wewnątrz samego sportu.

W odniesieniu do wyżej wymienionych trendów, siły oddziaływania sportu, lokalnych tradycji i naturalnych uwarunkowań samorząd Mrągowo zdecydował się uczynić sport jednym z ważnych elementów rozwoju miasta. Praca władz Mrągowo poczyniona w tym kierunku została zauważona w skali ogólnopolskiej m.in. poprzez przyznanie miastu tytułu „Aktywne miasto”³. Jednocześnie wywołało to przekonanie, że realizacja wieloaspektowych i długofalowych w działaniach wymaga stworzenia strategii. Do procesu projektowania zmian w obszarze sportu zaproszono instytucje i organizacje związane ze sportem i turystyką. W prace włączyło się także Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Sportowych, Projekt Społeczny Uniwersytetu Warszawskiego oraz Fundacja v4sport.

Diagnoza dotycząca sportu i aktywności ruchowej w Mrągowie przygotowana w oparciu o narzędzie „Mapowania Przestrzeni Przyjaznej dla Ruchu”. W zbieranie danych poza pracownikami Urzędu Miasta Mrągowo zaangażowani zostali wolontariusze Mazurskiego Stowarzyszenia Inicjatyw Sportowych. Zebrane dane i informacje zostały umieszczone w dzielnym dokumencie *Diagnozy zasobów sportowych opracowanej na potrzeby Strategii rozwoju sportu i wolontariatu sportowego dla Mrągowo SPORT ZMIENIA*.

Dodatkowo, prowadzono prace w trzech grupach warsztatowych. Każdy z podzespołów rozpatrywał kwestię rozwoju sportu w mieście w odniesieniu do trzech związanych z aktywnością fizyczną sfer, odpowiednio: sportu powszechnego, sportu kwalifikowanego i turystyki. W samej strategii znaleźć można najważniejsze wnioski z diagnozy w odniesieniu do każdego z wyżej wymienionych obszarów. Dla każdego z obszaru wypracowano również cele.

Tabela 17. Działania i cele w zakresie sportu i rekreacji w Gminie Mrągowo.

Działania w dziedzinie sportu powszechnego
Cel 1 - Poprawa zdrowia mieszkańców Mrągowo poprzez zwiększenie świadomości, aktywności oraz poprawienie kondycji we wszystkich grupach wiekowych i społecznych (ludzie chcą i lubią uprawiać sport i wiedzą, jakie daje korzyści).
Cel 2 - Zapobieganie wykluczeniu i integracja społeczna poprzez sport oraz zmniejszenie patologii w mieście.
Cel 3 - Wzmacnianie kapitału ludzkiego - podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i kapitału społecznego - budowanie przestrzeni do współpracy mieszkańców.
Cel 4. Dążenie do efektywnego wykorzystania istniejącej i mającej ew. powstać infrastruktury.
Cel 5. Budowanie pozytywnej marki miasta poprzez sport.
Cel 6. Zmniejszanie bezrobocia poprzez sport.
Działania w dziedzinie sportu kwalifikowanego

³ Organizatorem programu i konkursu „Aktywne Miasto” jest SPORTWISE GROUP - Agencja Marketingu Sportowego w Polsce, od lat aktywnie promująca ideę rozwoju rekreacji w miastach i promocji miast poprzez sport. Ideą konkursu jest promocja miast aktywnie działających w sferze sportu amatorskiego i rekreacji, propagowanie zdrowego stylu życia, rekreacji i sportowej aktywności.

Wymiar wewnętrzny
Cel 1. Zwiększenie liczby osób aktywnych fizycznie mieszkających na terenie Mrągowa o (wskaźnik).
Cel 2. Zdywersyfikowane źródła przychodów organizacji sportowych działających na terenie Mrągowa.
Cel 3. Zintegrowanie społeczności lokalnej wokół sportu w Mrągowie.
Wymiar zewnętrzny
Cel 4. Zwiększenie rozpoznawalności Mrągowa w kraju i za granicą w celu zwiększenia przychodów z turystyki.
Działania z dziedziny turystyki
Cel 1. Zwiększenie udziału oferty sportowej (aktywnego wypoczynku) w produkcie turystycznym Mrągowa (10 pakietów do roku 2020).
Cel 2. Budowanie wizerunku Mrągowa jako miejsca dla ludzi aktywnych.

Źródło-opracowanie własne.

W strategii poszczególne cele znajdują się swoje przełożenie na konkretne działania, ich wykonawców oraz fundusze. Wśród działań, które wskazać jako nietypowe warto wskazać na:

1. **Rozwój wolontariatu sportowego we wszystkich grupach wiekowych i społecznych (angażowanie zarówno osób wykwalifikowanych, jak i niewykwalifikowanych).**
2. **Stworzenie oferty sportowej skierowanej do dziewcząt, w tym również zawierającej elementy profilaktyki.**
3. **Rozwój wolontariatu, który pozwoli poszerzyć ofertę organizacji sportowych, a jednocześnie będzie atrakcyjną formą spędzania wolnego czasu zarówno dla młodzieży, jak i dorosłych, w sposób szczególnie osób od niedawna pozostających na emeryturze.**

Kolejnym etapem działań podejmowanych w procesie przygotowania strategii było zhierarchizowanie wszystkich działań w ramach poszczególnych dziedzin. Poproszono członków Zespołu Partycypacyjnego, aby zaznaczyli pięć działań z każdego obszaru ich zdaniem najważniejszych do podjęcia w 2013 r. Dzięki temu dla każdego obszaru ustalono najważniejsze działania. Z dokładnym rozkładem poszczególnych wskazań zapoznać się można w strategii.

Na przybliżone działania zaproponowane w *Strategii rozwoju sportu i wolontariatu sportowego SPORT ROZWIJA* oraz sam proces prac nad dokumentem warto patrzeć przez pryzmat „dobrych praktyk”. Sami autorzy podkreślali, że dokument ma charakter „kroczący”, co oznacza, że wprowadzanie zapisów z dokumentu ma być monitorowane, a sama Diagnoza i Strategia na bieżąco aktualizowane. W jego przygotowanie na każdym etapie włączone było szerokie grono podmiotów, instytucji i osób.

Ozorków

Tabela 18. Informacje ogólne - gmina Ozorków.

Gmina Ozorków	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo łódzkie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu w Gminie Miasta Ozorków na lata 2014-2020

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Sportu w Gminie Miasta Ozorków na lata 2014-2020 zawiera informacje dotyczące jej zgodności z dokumentami prawnymi oraz strategicznymi na poziomie gminy, województwa i kraju. Zawarta w niej diagnoza sportu w gminie Ozorków poza danymi dotyczącymi analizy demograficznej skupia się na obiektach sportowych i zapleczu rekreacyjno-sportowym, które umożliwiają utrzymanie aktywności fizycznej. Szczegółowo opisuje infrastrukturę sportową, w tym szczególnie: basen kryty, halę sportową, boisko sportowe, kompleks sportowy, Zalew Miejski, obiekty szkolne. Zawiera także informacje o instytucjach sportowych, szczególnie o klubach i stowarzyszeniach sportowych oraz działaniach realizowanych przez Urząd Miejski w Ozorkowie. Diagnoza zawiera także wydatki na sport w latach 2010-2013, szczególnie w zakresie rozwoju bazy sportowo - remonty, modernizacje, budowy. Przedstawione w niej zestawienie wyraźnie wskazało na potrzebę inwestowania w modernizację istniejącej bazy sportowej oraz dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Omówiono finansowanie jednostek organizacyjnych podlegających Gminie Miasta Ozorków oraz klubów i stowarzyszeń sportowych.

Na potrzeby sformułowania celów strategii dokonano także analizy SWOT. Wyniki powyżej diagnozy i analizy stały się podstawą skonstruowania priorytetów celów i zadań, jakie powinny zostać zrealizowane do 2020 roku. Wskazano, że bardzo istotne dla rozwoju sportu w gminie jest podejmowanie działań, których rezultatem będą zmodernizowane i nowo wybudowane obiekty sportowe, bez których nie jest możliwe odniesienie sukcesu sportowego oraz upowszechnianie sportu. Za główny cel uznano wspieranie finansowe i organizacyjne rozwoju bazy sportowej, by umożliwić jak największej liczbie mieszkańców udział w powszechnej kulturze fizycznej.

Cel strategiczny Strategii skupia się na *rozwoju usportowienia mieszkańców Gminy Miasto Ozorków*. Jego realizacja będzie odbywać się w ramach następujących priorytetów:

1. **Priorytet 1 - Popularyzacja sportu dla wszystkich**
2. **Priorytet 2 - Wzrost poziomu wyników sportowych**
3. **Priorytet 3 - Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej**
4. **Priorytet 4 - Motywacja do działań prosportowych**

W ramach Priorytetu 1 wyodrębniono działania skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i ogółu społeczeństwa Ozorkowa. Dotyczyć one będą także upowszechniania informacji o wydarzeniach sportowo-rekreacyjnych odbywających się na terenie gminy.

Priorytet 2 to przede wszystkim wspieranie rozwoju „sportu wyczynowego” w dyscyplinach tradycyjnych dla gminy, szkolenie dzieci i młodzieży oraz działania na rzecz kadry.

Działania podejmowane w ramach 3 priorytetu to bieżące utrzymanie i modernizacja istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych, modernizacja i zagospodarowanie terenów miejskich pod kątem rozwoju działalności sportowo-rekreacyjnej, ale również powstawanie nowych obiektów.

Priorytet 4 będzie skupiał się na promocji zawodników, trenerów i działaczy, promocji dyscyplin, szkół i klubów.

Działania podejmowane w ramach powyższych priorytetów rozpisane zostały także pod kątem mierników produktu i wskaźników rezultatu. Zaznaczono również, w latach ubiegłych wzrastały nakłady

finansowe gminy na działalność sportową. Realizacja założeń zawartych w dokumencie będzie wymagała zapewnienia stabilnego i odpowiedniego poziomu finansowania z budżetu Gminy oraz pozyskiwania źródeł zewnętrznych - funduszy europejskich, dofinansowania z budżetu centralnego, wojewódzkiego czy też korzystania ze środków poszczególnych federacji sportowych.

Ciechocin

Tabela 19. Informacje ogólne - gmina Ciechocin.

Gmina Ciechocin	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo kujawsko-pomorskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Ciechocin na lata 2016-2025

Źródło - opracowanie własne.

Rada Gminy Ciechocin 19.05.2016 przyjęła uchwałę dotyczącą *Strategii Rozwoju Gminy Ciechocin na lata 2016-2025*. Dokument zawiera analizę i diagnozę strategiczną gminy w kilku, kluczowych obszarach: przestrzeń i środowisko, społeczeństwo, gospodarka, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna oraz jakość zarządzania.

W przypadku samej infrastruktury sportowej w gminie, działalność sportowa rozwijana jest przede wszystkim przez Ludowy Zespół Sportowy „Iskra”, w którym działają 3 sekcje sportowe. Jest on organizatorem licznych imprez sportowych. Ponadto, funkcjonują szkolne kluby sportowa. Infrastrukturę sportową w Gminie tworzy kompleks boisk sportowych „Orlik”, hala sportowa przy szkole oraz trzy sportowe boiska.

Szczegółowa diagnoza i analiza SWOT umożliwiła wypracowanie wizji Strategii: *Ciechocin gminą rozwiniętą gospodarczo, z wysokim poziomem infrastruktury technicznej, dobrym stanem środowiska i atrakcyjną ofertą turystyczno-rekreacyjną*.

W związku z położeniem akcentu także na turystykę i rekreację, jeden z celów strategicznych dotyczy właśnie tego obszaru. W ramach *celu strategicznego I - Zrównoważony rozwój gospodarczy, oparty na wykorzystaniu potencjału turystycznego gminy* wyodrębniono dwa cele bezpośrednie, których osiągnięcie przyczyni się do zrealizowania założonej wizji:

- 1. Promocja walorów turystycznych i przyrodniczych gminy.** Dla realizacji celu, wypracowano przedsięwzięcia dotyczące opracowania materiałów promujących gminę oraz jej promocję w mediach, udział w targach turystycznych czy też współpracę z gminami, będącymi członkami Stowarzyszenia Gmin Ziemi Dobrzyńskiej w celu promocji walorów przyrodniczo-turystycznych regionu.
- 2. Rozbudowa oferty turystycznej.** Założono budowę ścieżek rowerowych oraz rozbudowę bazy turystyczno-rekreacyjnej.

Działania dotyczące sportu i rekreacji znalazły również swoje odzwierciedlenie w *celu szczegółowym III - Poprawa jakości życia i stopnia aktywności społecznej mieszkańców gminy*. Organizacja imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym to jedno z przedsięwzięć, które ma przyczynić się do integracji

społecznej mieszkańców gminy. W ramach rozwoju oferty skierowanej do rodzin, zaplanowano także organizację form spędzania wolnego czasu, w tym wyjazdów, wycieczek, pikników czy też zawodów.

Dokument zawiera także analizę WiP - ważności i prawdopodobieństwa działań strategicznych, planów inwestycyjnych na lata 2016-2026, a także informacje dotyczące spójności kierunków rozwoju Gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi.

Świecie

Tabela 20. Informacje ogólne - gmina Świecie.

Gmina Świecie	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo kujawsko-pomorskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu w Gminie Świecie na lata 2010-2019

Źródło - opracowanie własne.

Rada Gminy Świecie uchwaliła w dniu 25.02.2010 roku *Strategię Rozwoju Sportu w Gminie Świecie na lata 2010-2019*. Dokument przedstawia informacje dotyczące obowiązujących aktów prawnych w zakresie kultury fizycznej. Przybliża działalność klubów sportowych i organizacji sportowych działających na terenie gminy, dokonuje oceny klubów w systemie ogólnopolskiego sportu młodzieżowego oraz przedstawia informacje dotyczące osiągnięć sportowych osób związanych z gminą.

Program zawiera informacje dotyczące bazy sportowo-rekreacyjnej. Uznano, że na obszarze miasta Świecie wraz z gminą istnieje baza obiektów sportowych, która umożliwi uprawianie sportu wyczerpującego, wychowania fizycznego, rekreacji i rehabilitacji. Przedstawiono dane dotyczące ilości hal sportowych, sal sportowych, salek gimnastycznych, stadionu sportowego, boisk piłkarskich i wielofunkcyjnych, krytej pływalni, kąpieliska miejskiego i innych urządzeń sportowych.

Na użytek programu przygotowano także kalendarz imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym w różnych dyscyplinach oraz część poświęconą analizie zakresu finansowania stowarzyszeń przez gminę. Przedstawiono finansowy wkład gminy w rozwój sportu i rekreacji i ich podział na: remont i bieżące utrzymanie obiektów sportowych, dofinansowanie sportu dzieci i młodzieży oraz pozostałą działalność na sport i rekreację.

Aby umożliwić określenie celów rozwoju kultury fizycznej i sportu dla gminy Świecie na lata 2010-2019 posłużono się analizą SWOT. Jej wyniki i powyższe informacje pozwoliły na wypracowanie celu strategicznego programu: *wprowadzenie systemu i instrumentów wsparcia działań dążących do podniesienia zdrowia i sprawności fizycznej mieszkańców Gminy oraz podniesienie poziomu sportowego, czynnie uprawianych dyscyplin sportowych poprzez realizację poniższych celów i zadań w czterech obszarach:*

1. Cel 1 - Rozwój dzieci i młodzieży.
2. Cel 2 - Rozwój sportu kwalifikowanego
3. Cel 3 - Powszechność dostępu do sportowego i propagowanie zdrowego trybu życia
4. Cel 4 - Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie Świecie

Dla zadań realizowanych w ramach poszczególnych celów przygotowano szczegółowy opis podejmowanych działań - ich zakres, efekt, podmioty uczestniczące w realizacji, źródła finansowania (są to środki pochodzące zarówno z budżetu gminy, środki pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego, Ministerstwa Sportu i Turystyki jak i środki pochodzące od sponsorów strategicznych) i termin. Wśród przykładowych rozwiązań wskazać można następujące działania:

- ⇒ **Bezpieczeństwo imprez masowych.** Przystosowanie zgodnie z Ustawą obiektów sportowych do przeprowadzenia imprez masowych, założenie monitoringu na obiektach sportowych, szkolenia służb porządkowych oraz edukowanie uczestników widowisk sportowych przyczynić ma się do zwiększenia bezpieczeństwa przy organizacji i tworzeniu imprez sportowych.
- ⇒ **Uhonorowanie pracy na rzecz sportu i rekreacji.** Doceniając pracę trenerów i działaczy na rzecz sportu i rekreacji planuje się systematycznie wprowadzać modyfikowany system nagród i wyróżnień, a jednocześnie wnioskować o odznaczenia państwowe i resortowe.

Wołomin

Tabela 21. Informacje ogólne - gmina Wołomin.

Gmina Wołomin	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo mazowieckie
Dokument strategiczny	Program Rozwoju Sportu w Gminie Wołomin na lata 2018-2023

Źródło - opracowanie własne.

W Programie Rozwoju Sportu w Gminie Wołomin na lata 2018-2023 znaleźć można podstawy prawne, z którymi jest on zgodny oraz informacje dotyczące procesu jego wypracowania. Diagnoza istniejącego stanu w zakresie w gminie Wołomin charakteryzuje:

- ⇒ Kluby i organizacje sportowe działające na terenie gminy, a także opisuje działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji „Huragan”, z którym współpracuje większość stowarzyszeń sportowych istniejących na terenie Gminy. Przedmiotem współdziałania jest organizacja szkolenia sportowego głównie dzieci i młodzieży oraz przygotowanie i przeprowadzanie imprez sportowo-rekreacyjnych.
- ⇒ Zajęcia sportowe w szkole pod kątem typu prowadzonych zajęć sportowych i liczby uczniów korzystających z zajęć.
- ⇒ Infrastrukturę sportową, która pozwala na rozwój różnych dyscyplin sportowych, a wśród obiektów dominują sale gimnastyczne oraz boiska piłkarskie zlokalizowane przy szkołach.
- ⇒ Radę Sportu w Wołominie, która jest organem opiniodawczo-doradczym w sprawach dotyczących organizacji i koordynacji działań w zakresie kultury fizycznej na terenie gminy Wołomin.

- ⇒ Zasady finansowania sportu w gminie. Wymieniono ustawy, na podstawie których gmina realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej, przedstawiono wykaz przyznanych dotacji pomiędzy 2011 a 2017 rokiem, ich przeznaczenie oraz kwotę. Przybliżono również informacje dotyczące stypendiów sportowych.

W Programie zawarto wyniki badań społecznych wśród mieszkańców, których celem było poznanie potrzeb i preferencji społeczności lokalnej w zakresie sportu i rekreacji. Ich wyniki w połączeniu z analizą SWOT pozwoliły wypracować główny cel programu, który skupia się na: *wspieraniu rozwoju społeczeństwa Gminy Wołomin w obszarze związanym z zachowaniem sprawności fizycznej, zdrowia, zagospodarowaniem czasu wolnego poprzez stworzenie warunków do rozwoju sportu, kultury fizycznej, rekreacji i rehabilitacji ruchowej*. Jego osiągnięcie związane będzie z podejmowaniem działań w następujących obszarach:

1. **Obszar: dzieci i młodzież**, czyli wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez zwiększanie ich aktywności ruchowej prowadzącej do poprawy sprawności fizycznej, stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia.
2. **Obszar: rodziny**, w ramach którego podejmowane działania mają zwiększyć aktywność mieszkańców gminy Wołomin poprzez promocję i przygotowanie atrakcyjnej oferty zajęć sportowych.
3. **Obszar: instytucje i organizacje sportowe**, udzielanie im wsparcia finansowo-materialnego czy, realizacja działań służących doskonaleniu kadr nauczycielko-trenerskich, wspieranie działalności Rady Sportu.
4. **Obszar: infrastruktura sportowa**. Zakłada się optymalne wykorzystanie oraz rozwój infrastruktury sportowej w gminie.

Program zawiera także informacje dotyczące źródeł jego finansowania oraz informacje dotyczące monitoringu i ewaluacji programu. **Wśród potencjalnych źródeł finansowania zaplanowanych działań wskazano między innymi na: budżet gminy, budżet powiatu oraz budżet województwa, programy i konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki, Fundusze EFS na lata 2014-2020, środki EFRR na lata 2014-2020, fundusze norweskie i EOG 2014-2020 oraz kapitał prywatny.**

Goleniów

Tabela 22. Informacje ogólne - gmina Goleniów.

Gmina Goleniów	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo zachodniopomorskie
Dokument strategiczny	Program Rozwoju Kultury Fizycznej Gminy Goleniów na lata 2010 - 2025

Źródło - opracowanie własne.

Program Rozwoju Kultury Fizycznej Gminy Goleniów na lata 2010-2025 szczegółowo omawia uwarunkowania zewnętrzne i ich konsekwencje dla rozwoju kultury fizycznej w gminie. Odniesiono się do

dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim i europejskim. Dokument zawiera raport o stanie kultury fizycznej w gminie Goleniów. Przybliży historię sportu goleniowskiego, strukturę ludności oraz obecny stan i zasoby infrastruktury sportowej na terenie gminy pod względem liczby obiektów, ich wielkości oraz stanu technicznego. Wyróżniono:

- ⇒ Obiekty sportowe zamknięte, w tym Ośrodek Sportu i Rekreacji w Goleniowie, Kompleks Rekreacyjno-Sportowy „Fala”, infrastrukturę mieszczącą się w szkołach.
- ⇒ Obiekty sportowe otwarte, w tym stadion miejski, zespół boisk sportowych „ORLIK II”, Skate Park, plaża i przystań żeglarska w Lubczynie, boiska zlokalizowane przy szkołach.
- ⇒ Obiekty rekreacji i wypoczynku - Kompleks Rekreacyjno-Sportowy „Fala”, przystań jachtowa w Lubczynie, szlaki piesze, szlaki rowerowe, place zabaw.
- ⇒ Małe obiekty sportowe, na które składają się głównie małe boiska sportowe znajdujące się głównie przy obiektach oświatowych, których część nie spełnia warunków technicznych dla pełnej realizacji zadań z zakresu szeroko rozumianej kultury fizycznej.

Raport zawiera także informacje o rekreacji i sporcie masowym na terenie gminy wskazując na kluczowe, cykliczne imprezy sportowe. Uwagę poświęcono także sportowi wyczynowemu, który w gminie opiera się na kilkudziesięciu klubach sportowych, które w większości reprezentują jedną lub co najwyżej dwie dyscypliny sportowe. Kolejnym obszarem, któremu poświęcono uwagę jest turystyka. Wątki przyrodnicze oraz położenie gminy stwarza warunki do rozwoju różnych form turystyki oraz stanowi bazę do rozwoju sportu i kultury fizycznej. Raport zawiera informacje poświęcone wychowaniu fizycznemu oraz rehabilitacji.

W ramach opracowania strategii zrealizowano badania ankietowe obejmujące nauczycieli wychowania fizycznego, kadre trenerską, działaczy sportowych oraz bezpośrednich beneficjentów oferty sportu masowego i wyczynowego, których wyniki w połączeniu z analizą SWOT pozwoliły na wypracowanie wizji i misji rozwoju kultury fizycznej w gminie Goleniów. Ich realizacji służyć mają następujące priorytety:

- 1. Priorytet 1. Infrastruktura sportowa.** Kluczowe zadania w tym obszarze to zarządzanie infrastrukturą sportową, budowa infrastruktury sportowej na terenie Gminy i Miasta Goleniów, tworzenie zorganizowanych miejsc dla rekreacji i wypoczynku, modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej, dostosowanie jej do osób niepełnosprawnych oraz dostosowanie wybranych obiektów infrastruktury sportowej do świadczeń z zakresu usług rehabilitacyjnych.
- 2. Priorytet 2. Rekreacja i sport o charakterze masowym.** Planuje się tworzenie systemowych rozwiązań na rzecz powszechnego dostępu do obiektów sportowych i miejsc rekreacji w szczególności dla osób niepełnosprawnych i starszych wiekiem.
- 3. Priorytet 3. Sport wyczynowy.** Kluczowe zadania w tym obszarze to wsparcie organizacyjne, finansowe i infrastrukturalne klubów i organizacji sportowych, a także motywowanie, nagradzanie oraz wsparcie finansowe za szczególne osiągnięcia w sporcie wyczynowym.
- 4. Priorytet 4. Rehabilitacja.** Istotne jest wspieranie projektów rehabilitacji ruchowej o charakterze masowym na terenie otwartych obiektów rekreacyjnych oraz organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wadami postawy.

5. **Priorytet 5. Turystyka.** Podejmowane działania mają dotyczyć rozbudowy infrastruktury turystycznej służącej zwiększeniu aktywności mieszkańców gminy w ramach sportu masowego i rekreacji oraz organizacji imprez w ramach sportu masowego i rekreacji dla różnych grup wiekowych.

Strategia zawiera także propozycje zewnętrznych źródeł finansowania działań założonych w programie oraz informacje dotyczące monitorowania programu.

Realizacja zaplanowanych działań możliwa będzie dzięki korzystaniu ze środków zewnętrznych. Wskazano na korzystanie z funduszy strukturalnych UE na lata 2007-2013, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Ministerstwa Sportu i Turystyki, Totalizatora Sportowego czy też Stowarzyszenie Gmin Polskich - Euroregion Pomerania.

Grodzisk Wielkopolski

Tabela 23. Informacje ogólne - gmina Grodzisk Wielkopolski.

Gmina Grodzisk Wielkopolski	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo wielkopolskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Mieście i Gminie Grodzisk Wielkopolski na lata 2008-2017

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Sportu i Rekreacji w Mieście i Gminie Grodzisk Wielkopolski na lata 2008-2017 przybliży trendy rozwojowe sportu w Polsce, wskazuje podstawy prawne związane z powstawaniem strategii, wskazuje także na zgodność projektu z dokumentami na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym. Strategia zawiera podstawowe informacje o gminie Grodzisk Wielkopolski. Dokonano w niej analizy obecnego stanu sportu i rekreacji w gminie. Analizie poddano:

- ⇒ **Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną**, przybliżając funkcjonowanie szkolnych obiektów sportowych, zespołu otwartych obiektów sportowo - rekreacyjnych, hali sportowej, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Wiejskiego Centrum Kultury i Sportu w Ptaszkowie, który został wybudowany przy finansowym wsparciu Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” w ramach działania 2.3 „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”. Inwestycja polegała na rozbudowie i przebudowie istniejącego parterowego budynku pełniącego funkcję zaplecza socjalno-szatniowego boiska piłkarskiego. Na terenie gminy funkcjonuje także Stadion Groclin Dyskobolia Sportowa Spółka Akcyjna, basen kryty. Ponadto, wykazano funkcjonowanie placów zabaw, ścieżek rowerowych, parku miejskiego, Szlaku Turystycznego im. Michała Drzymały. Podkreślono, że infrastruktura w gminie znajduje się w stanie rozwoju i tylko po części pozwala zaspokoić potrzeby mieszkańców. Podkreślono, że w części szkół brakuje sal gimnastycznych, wiele cierpi z powodu zużytego sprzętu sportowego. Dorośli napotykają na problem niewielkiej ilości sal do wynajęcia, ograniczenia czasowe i finansowe. Brakuje również oznakowanych ścieżek rowerowych czy szlaków pieszych.

-
- ⇒ Przedstawiono **funkcjonowanie i działalność klubów sportowych**, których oferta obejmuje zarówno dzieci i młodzież, jak i osoby starsze. Umożliwiają aktywne uczestnictwo w życiu sportowym gminy. Zagrożenie, które dostrzeżono to fakt zdominowania ich działań przez jedną dyscyplinę sportu (piłkę nożną). Pozytywnie oceniono zawiązywanie się kolejnych stowarzyszeń sportowych.
  - ⇒ Przedstawiono także **kalendarz imprez i wydarzeń sportowych** w gminie. Na terenie gminy odbywa się duża ilość imprez i wydarzeń sportowych. Zagrożeniem dla rozwoju sportu i turystyki w gminie jest fakt, że udział w wydarzeniach ogranicza się do tych samych osób.

Strategia przedstawia także silne i słabe strony sportu i rekreacji w mieście i w gminie Grodzisk Wielkopolski. W tym celu wykorzystano analizę SWOT, która w powiązaniu z zebranymi wcześniej informacjami pozwoliła na sformułowanie wizji rozwoju sportu w gminie: *dbając o zdrowie i wysoki poziom życia mieszkańców oraz atrakcyjność Gminy dla gości, stwarzamy dobre warunki dla rozwoju sportu i rekreacji*. Dla realizacji założonej wizji wypracowano cele strategiczne, które przetożono na projekty.

I cel strategiczny odnosi się do budowy i remontów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Zaplanowano:

- ⇒ Budowę, remonty i wyposażanie sal gimnastycznych
- ⇒ Budowę, remonty i wyposażanie boisk sportowych
- ⇒ Budowę i modernizację infrastruktury rekreacyjnej oraz zakup sprzętu
- ⇒ Budowę basenu krytego

II cel strategiczny to wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej:

- ⇒ Rozwój sportu dzieci i młodzieży
- ⇒ Rozwój sportu i rekreacji dla osób starszych i niepełnosprawnych
- ⇒ Wspieranie inicjatyw mieszkańców
- ⇒ Rozwój sportu wypoczynkowego

III cel strategiczny skupia się na promocji i budowaniu „marki” miasta i gminy. W ramach celu zidentyfikowano następujące projekty:

- ⇒ Organizacja imprez masowych w mieście (sportowych i rekreacyjnych)
- ⇒ Turystyka sportowa - atrakcyjna oferta jako baza dla klubów sportowych i narodowej kadry piłkarskiej

Dla każdego z wyżej wyszczególnionego projektu przygotowano kartę projektu, która zawiera informacje dotyczące czasu jego realizacji, kosztu realizacji i źródła finansowania oraz podmiot odpowiedzialny za jego realizację.

Podobnie jak w przypadku wielu poddanych analizie strategii, wśród wskazywanych środków finansowych, które umożliwią osiągnięcie założonych rezultatów wskazano na konieczność pozyskiwania środków zewnętrznych. Wśród potencjalnych możliwości pojawiły się wskazania dotyczące środków

pochodzących z Urzędu Marszałkowskiego, Ministerstwa Sportu, Unii Europejskiej, Totalizatora Sportowego, środki Ludowych Stowarzyszeń Sportowych, klubów sportowych, zakładów pracy jak również Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Łobżenica

Tabela 24. Informacje ogólne - gmina Łobżenica.

Gmina Łobżenica	
Rodzaj gminy	Miejsko-wiejska
Położenie	Województwo wielkopolskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Łobżenica na lata 2015-2025

Źródło - opracowanie własne.

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy 29.12.2015 roku zawiera informacje dotyczące programowania rozwoju gminy, uwarunkowania rozwoju gminy, w których przedstawiono wyniki sondażowych badań ankietowych i wywiadów. Wyodrębniono także czynniki analizy SWOT dla gminy Łobżenica.

Wspieranie rozwoju turystyki i usług okołobiznesowych to jeden z programów celu strategicznego dotyczącego zwiększenia potencjału gospodarczego gminy. Gmina Łobżenica posiada szczególnie dobre warunki do rozwoju usług turystycznych. Duże obszary leśne, liczne jeziora, ale też szereg zabytków dziedzictwa kultury materialnej sprawiają, że turystyka może być jednym z kół zamachowych gospodarki lokalnej. W strategii znalazły się 2 projekty (poprawa stanu infrastruktury turystycznej oraz wspieranie rozwoju turystyki), związane z tym sektorem. Trzeci projekt dotyczy usług okołobiznesowych, jako element dodatkowo wspierający lokalną gospodarkę. Dotyczy on rozwoju drobnej przedsiębiorczości oraz instytucji otoczenia biznesu.

Wspieranie sportu i rekreacji to program celu strategicznego odnoszącego się do rozwoju usług społecznych. Przygotowano cztery projekty, których realizacja przyczyni się do rozwoju tego obszaru w gminie:

1. **Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.** Warto tutaj podkreślić plany związane z wykorzystaniem rzeki jako miejsca rekreacji wraz z wybudowaniem odpowiedniej infrastruktury i zagospodarowaniem nabrzeży, co umożliwi rozwój turystyki, reaktywacji sportów wodnych (kajaki, rowery wodne) i związanych z nimi szkółek sportowych.
2. **Poprawa infrastruktury placów zabaw,** w ramach której zaplanowano place zabaw zlokalizowane w kluczowych miejscach całej gminy, by umożliwić do nich dostęp wszystkim mieszkańcom.
3. **Wspieranie działań na rzecz sportu masowego,** które mają rozwijać ofertę imprez masowych cieszących się popularnością wśród mieszkańców gminy. Na etapie spotkań z mieszkańcami pojawił się również postulat, by imprezy tego typu były dedykowane również seniorom.
4. **Wspieranie klubów i stowarzyszeń kultury fizycznej prowadzących szkolenia dzieci i młodzieży.** Doceniono i dostrzeżono wsparcie organizacji pozarządowych w zapewnieniu

właściwego poziom rozwoju sportu w gminie. Powstał projekt, który ma na celu zwiększenie zaangażowania organizacji pozarządowych z promowanie postaw sportowych, krzewienie kultury fizycznej i organizację wydarzeń o charakterze sportowym. Gmina będzie realizowała konkursy dedykowane na organizację wydarzeń o charakterze sportowym.

Dokument zawiera także informacje dotyczące zbieżności strategii ze strategiami na szczeblu wojewódzkim i krajowym oraz informacje dotyczące wdrażania strategii rozwoju gminy.

Drwinia

Tabela 25. Informacje ogólne - gmina Drwinia.

Gmina Drwinia	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo małopolskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Drwinia do roku 2024
Projekt	Utworzenie lokalnych ogólnodostępnych stref rekreacji na obszarze gmin: Bochnia, Drwinia, Koszyce, Rzezawa, Szczurowa

Źródło - opracowanie własne.

Strategia została opracowana w oparciu o wyniki spotkań warsztatowych z przedstawicielami partnerów społecznych Gminy. Prace prowadził Zespół Zadaniowy do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Drwinia do roku 2024, który pracował w trzech podzespołach tematycznych.

Wypracowane cele strategiczne i operacyjne służą realizacji wizji rozwoju gminy do 2024 roku. Dotyczą one trzech głównych obszarów funkcjonowania gminy:

1. **Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców**
2. **Potencjały i zasoby gminy**
3. **Gospodarka i promocja gminy**

Związany z pierwszym obszarem cel strategiczny dotyczący podwyższonego poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych w swoich celach operacyjnych uwzględnia także obszar sportu i rekreacji. Skupiają się one na:

- ⇒ **Zwiększeniu możliwości uprawiania sportu i rekreacji na terenie gminy z wykorzystaniem potencjału Puszczy Niepołomickiej.** Zakłada rozwój bazy sportowo-turystycznej, również w oparciu o możliwości jakie stwarza Puszcza Niepołomicka, organizację imprez popularyzujących aktywność fizyczną i wspieranie działalności klubów sportowych.
- ⇒ **Wzroście atrakcyjności turystycznej Gminy.** Zakłada się wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych, współpracę z sąsiednimi gminami i innymi ośrodkami na rzecz tworzenia marek imprez masowych czy też stałą współpracę z mediami na rzecz promowania oferty turystycznej.

- ⇒ **Rozwoju branży turystycznej**, do której przyczyni się promocja przedsiębiorczości turystycznej, podnoszenie jakości turystyki wiejskiej, a także promocja i rozwój infrastruktury turystycznej.
- ⇒ **Wykreowaniu marki Gminy** - stosowaniu Systemu Identyfikacji Wizualnej związanej z marką Gminy.

Strategia zawiera również listę dokumentów, które warunkują jej skuteczną realizację. Sama Gmina Drwinia dla przedmiotu badania jest interesująca w związku z współpracą między jednostkami samorządu terytorialnego, która dotyczyła utworzenia lokalnych, ogólnodostępnych stref rekreacji. Dzięki współpracy 5 gmin województwa małopolskiego w 26 miejscach powstały strefy rekreacji, czyli miejsca aktywnego wypoczynku - place zabaw, boiska sportowe, skate parki, strefy rekreacji dziecięcej. **Dzięki projektowi *Utworzenie lokalnych ogólnodostępnych stref rekreacji na obszarze gmin: Bochnia, Drwinia, Koszyce, Rzezawa, Szczurowa*, którego liderem była Gmina Drwinia, zrealizowano działania będące odpowiedzią na potrzeby rekreacyjne mieszkańców, zwiększyła się także przestrzenna spójność wsi.** Gminy biorące udział w projekcie miały okazję, by wykreować swój wizerunek na nowo, jako miejsce przyjaznych, atrakcyjnych turystycznie i nowoczesnie wyposażonych w obiekty decydujące o jakości życia. Projekt został zrealizowany dzięki uzyskanemu dofinansowaniu w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Został wpisany do Bazy Dobrych Praktyk, jako przykład współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

Nowa Sól

Tabela 26. Informacje ogólne - gmina Nowa Sól.

Gmina Nowa Sól	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo lubuskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Sól na lata 2015-2020

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Nowa Sól na lata 2015-2020 jest wynikiem zrealizowania analizy wielosektorowej oraz analizy SWOT. Na ich podstawie sformułowano wizję, misję, cel nadrzędny, cele operacyjne i kluczowe działania. W samym dokumencie znaleźć można syntezę diagnozy, która zawiera podstawowe informacje na temat gminy, w tym także turystyki. Wspominana analiza SWOT zrealizowana w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych zawiera również informacje dotyczące atrakcyjności przyrodniczej i potencjału turystycznego gminy.

W odniesieniu do 2020 roku zakłada się, że gmina przyciągnie turystów dzięki swoim bogatym walorom położenia nad Odrą i Pojezierzem Sławskim oraz dzięki zróżnicowanej ofercie rekreacyjno-turystycznej i infrastrukturze. Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego to jeden z kluczowych celów strategicznych. Dla jego osiągnięcia wyodrębniono poszczególne cele operacyjne:

1. **Zachowanie dziedzictwa kulturowego w Gminie Nowa Sól.** Założono wykorzystanie potencjału mostu kolejowego na Odrze, rewitalizację przestrzeni i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe Gminy Nowa Sól, wykorzystanie potencjału zamkniętej linii kolejowej Nowa Sól - Wolsztyn czy też organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej.
2. **Rozwój turystyki**, który będzie możliwy dzięki rozbudowie tras rowerowych, wspieraniu rozwoju i promocji gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów na terenie gminy czy też tworzenie i efektywne wykorzystywanie produktów lokalnych (turystycznych i kulturowych np. w oparciu o tradycje gminy i regionu, w tym o tradycje kulinarne).
3. **Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej skierowanej zarówno do mieszkańców, jak i turystów odwiedzających gminę.** Zakłada się organizację imprez o charakterze ponadlokalnym, rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy.
4. **Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację.** Istotna w tym zakresie jest poprawa dostępu do informacji o obiektach turystycznych w gminie, współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji czasu wolnego, markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych.

Założono, że rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenach wiejskich gminy m.in. poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz doposażenie obiektów zostanie wykorzystany przy realizacji poszczególnych celów operacyjnych. Działania w tym kierunku mają zostać podjęte w ramach wielofunkcyjnego rozwoju wsi, który zakłada poprawę sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej).

Zabierzów

Tabela 27. Informacje ogólne - gmina Zabierzów.

Gmina Zabierzów	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo małopolskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2014-2020

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Zabierzów na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą Rady Gminy 7 listopada 2014 roku. Zawiera informacje dotyczące zależności i hierarchii europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, do których odnoszono się w procesie jej tworzenia.

Prace nad dokumentem poprzedzone zostały analizą stanu społeczno-gospodarczego Gminy Zabierzów w siedmiu obszarach badawczych w odniesieniu do innych gmin powiatu krakowskiego i średniej dla

województwa małopolskiego. Jeden z nich koncentrował się na potencjale turystycznym. Na jej potrzeby turystyka została wyodrębniona jako specyficzny dział gospodarki i znacząca determinanta rozwoju gmin województwa małopolskiego. W tym obszarze, gmina zanotowała wyniki negatywnie odbiegające od przeciętnej dla województwa. Jest to wynikiem sprzężenia relatywnie słabej bazy turystycznej w gminie z ogromnym potencjałem Krakowa w tym zakresie.

W kolejnym etapie prac nad strategią zrealizowano analizę SWOT, która przyczyniła się do sformułowania wyzwań społeczno-gospodarczych dla gminy. Za jedną z nich wskazano *Włączenie oferty turystyczno-rekreacyjnej gminy w obieg gospodarczy*. Należy wykorzystać walory turystyczno-rekreacyjne gminy, której obszar jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w otoczeniu Krakowa. Potencjał tego obszaru nie jest ciągle wykorzystany w pełnym zakresie. Przeważają pobyty rekreacyjne w weekendy, które nie generują istotnych przychodów dla społeczności lokalnej w skali całej gminy. Niezbędne jest tworzenie coraz nowszych atrakcji turystyczno-rekreacyjnych i produktów przynoszących dochody, przyciągających stopniowo również turystów zagranicznych odwiedzających pobliski Kraków.

Walory turystyczne gminy podkreślone zostały także w przedstawionej wizji i misji rozwoju tego obszaru. Priorytet 3 w całości poświęcony jest dziedzictwu i ofercie spędzania wolnego czasu. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu na terenie Gminy Zabierzów osiągnięty ma zostać przez dwa cele operacyjne:

- 1. Rozwój infrastruktury oraz spójnej oferty turystycznej.** Podejmowane działania w tym zakresie koncentrować się mają na rozwoju i modernizacji wielosezonowych szlaków turystyczno-rekreacyjnych, tworzeniu warunków dla rozwoju infrastruktury turystycznej oraz wypoczynkowej, tworzeniu spójnej oferty turystycznej w oparciu o walory gminy, stworzeniu spójnego systemu informacji turystycznej we współpracy z innymi samorządami, a także rozwoju oferty dedykowanej całym rodzinom. Teren gminy postrzegany jest jako atrakcyjne miejsce spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. Szansę tę należy wykorzystywać poprzez kontynuację organizacji imprez plenerowych i integracyjnych, rajdów rowerowych i pieszych, pikników itp. Oferta ta oczywiście musi być kierowana również do rodzin z terenu Gminy Zabierzów.
- 2. Włączanie w obieg gospodarczy oraz ochrona dziedzictwa kulturowego gminy,** a tym samym wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy, re-witalizacja, odnowa wsi i poprawa sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji oraz promocja wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej.

Dla każdego z celów operacyjnych wskazano jednostki realizujące oraz monitorujące. Ponadto, wyszczególniono mierniki realizacji i ich źródło. Wskazano, że dla osiągnięcia założonych celów istotne jest zapraszanie do współpracy partnerów wskazując m.in. na: lokalny oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, podmioty z branży turystycznej, koła gospodyń wiejskich, Lokalną Grupę Działania, sąsiednie gminy, Lasy Państwowe, Zespół Parków Krajobrazowych Dolniki Krakowskiej, Starostwo Powiatowe w Krakowie czy też Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Górno

Tabela 28. Informacje ogólne - gmina Górno.

Gmina Górno	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo świętokrzyskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Górno do 2020 roku

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Górno do 2020 roku zawiera diagnozę stanu gminy w sześciu głównych obszarach tematycznych: przestrzeń i środowisko, sfera społeczna, sfera gospodarcza, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna, zarządzanie.

Informacje dotyczące wyżej wymienionych obszarów razem z analizą społeczno-ekonomiczną pozwalają na wyciągnięcie wniosków będących punktem wyjścia dla sformułowania głównych kierunków działań gminy.

Diagnozie poddano również stan turystyki w gminie. Ze względu na swoje usytuowanie geograficzne gmina Górno ma stosunkowo duży potencjał w zakresie turystyki, szczególnie weekendowej. W sezonie zimowym gmina jest atrakcyjna ze względu na trasy i wyciąg narciarski w Krajnie. W tym samym miejscu w okresie letnim dostępny jest park rozrywki. Atutem gminy jest także zalew Cedzyna, który umożliwia uprawianie sportów wodnych. Autorzy diagnozy zwracają uwagę, że w gminie są tylko 23 podmioty, których główną działalnością jest świadczenie usług związanych z zakwaterowaniem i gastronomią. Szansą w tym zakresie jest rozwijająca się działalność agroturystyczna.

W kwestii stanu sportu i rekreacji w gminie zwrócono uwagę na funkcjonowanie 5 klubów sportowych, istnienie gminnego stadionu piłkarskiego oraz infrastrukturę sportową, którą przede wszystkim tworzą urządzenia sportowe przy szkołach. Dużą popularnością wśród mieszkańców cieszą się zewnętrzne siłownie.

Analiza SWOT dotyczyła także potencjału turystycznego gminy. Wskazano na jego mocne strony (wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna, stosunkowo bogata baza noclegowa i gastronomiczna dostosowana do różnych potrzeb gości, bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy) oraz szanse (zagospodarowanie zalewu Cedzyna).

Strategia rozwoju Gminy Górno do 2020 roku zawiera wizję, misję oraz trzy cele strategiczne:

1. **Rozwój potencjału gospodarczego**
2. **Poprawa jakości życia mieszkańców**
3. **Rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego**

Dla trzeciego z powyżej wskazanych celów strategicznych wypracowano cele operacyjne:

- ⇒ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, chodników i ścieżek rowerowych
- ⇒ Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- ⇒ Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego dla turystów
- ⇒ Poprawa ładu przestrzennego w gminie

Ponadto, w Strategii można znaleźć dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i ponadnarodowym, do których odnoszą się wypracowane powyżej cele.

Kościan

Tabela 29. Informacje ogólne - gmina Kościan.

Gmina Kościan	
Rodzaj gminy	Wiejska
Położenie	Województwo wielkopolskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju gminy Kościan

Źródło - opracowanie własne.

Strategia rozwoju gminy Kościan obejmuje lata 2016-2023. Została zatwierdzona uchwałą Rady Gminy Kościan 03.03.2016 roku. Dokument przybliży metodykę pracy, zawiera diagnozę stanu gminy w poszczególnych aspektach: położenie i charakterystyka, uwarunkowania przyrodnicze, uwarunkowania kulturowe, potencjał demograficzno-społeczny, potencjał gospodarczy i usługowy, stan zagospodarowania w infrastrukturę techniczną i komunalną, zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne

Dokonując analizy zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego gminy zwraca się uwagę na:

1. Walory przyrodnicze gminy, czyste ekologiczne miejsca do wypoczynku. Znaną w całej Polsce stadninę koni w Racocie. Przez teren gminy przebiegają szlaki turystyczne o zasięgu krajowym (gotycki, cysterski i piastowska droga romańska) oraz Ziemiański Szlak Rowerowy.
2. Lata 2009-2015 to czas znaczących zmian w zagospodarowaniu rekreacyjno-turystycznym Gminy. Wzrosła ilość nowych miejsc i obiektów, które umożliwiają wypoczynek, rekreację oraz uprawianie sportu i turystyki. Jednocześnie, nastąpiła jakościowa zmiana zagospodarowania przestrzeni publicznej i rozwoju bazy sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.
3. Zwrócono uwagę na rozbudowaną sieć szlaków rowerowych, w tym głównie Romantyczne trasy rowerowe Ziemi Kościańskiej, które umożliwiają bezpieczne poruszanie się rowerem i poznanie ciekawych miejsc.
4. Atutem gminy jest znajdujący się na jej terenie Szlak Turystyczny Podróże z Panem Tadeuszem, który nawiązuje do miejsc związanych z pobytem Adama Mickiewicza w Wielkopolsce. Szlak został wytyczony i oznakowany w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Gościnną Wielkopolska.
5. Członkostwo w Stowarzyszeniu „Lokalna Grupa Działania Gościnną Wielkopolska” oraz w Międzygminnym Związku Turystycznym „Wielkopolska Gościnną” umożliwi rozwój turystyki na terenie gminy. Podejmowane działania przyczyniają się do wspierania rozwoju turystyki i rekreacji, umożliwiają dofinansowanie gminnych i ponad gminnych inwestycji i projektów.

6. Słabą stroną może stanowić uboga i zróżnicowana pod względem standardu oferta noclegowa w gminie.
7. Obszar gminy w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku został uznany za obszar charakteryzujący się elementami kulturowymi o wysokiej wartości oraz rozwiniętą siecią szlaków i ścieżek rowerowych, a także dobrych warunkach do rozwoju szlaków konnych, kolejowych i wodnych.

Przygotowując strategię dla gminy Kościan przygotowano analizę SWOT, wskazując na słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia dla każdego z poddanych diagnozie obszarów. Przeprowadzenie analizy SWOT oraz analizy problemów, umożliwiło wyznaczenie następujących celów strategicznych i operacyjnych rozwoju gminy Kościan:

Tabela 30. Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Kościan.

Cel strategiczny - Poprawa warunków życia mieszkańców		
Cele operacyjne		
Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej	Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu wiejskiego	Aktywizacja społeczności lokalnej
Cel strategiczny - Rozwój lokalnej gospodarki		
Cele operacyjne		
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Rozwój rekreacji i turystyki	Promocja gospodarcza, inwestycyjna i turystyczna gminy

Źródło-opracowanie własne.

Dla każdego z poszczególnych celów operacyjnych wypracowano projekty/zadania/operacje, których realizacja ma przyczynić się do ich zrealizowania. Dla przedmiotu badania kluczowy jest cel operacyjny „Rozwój rekreacji i turystyki”, w ramach którego zaplanowano m.in.:

- ⇒ Budowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych,
- ⇒ Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych (mała infrastruktura turystyczna),
- ⇒ Wsparcie realizacji projektów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego,
- ⇒ Organizowanie i współorganizowanie cyklicznych imprez sportowych, rekreacyjnych i propagujących dziedzictwo kulturowe,
- ⇒ Rozwój sportu kwalifikowanego dzieci i młodzieży,
- ⇒ Popularyzację sportu i rekreacji III wieku,
- ⇒ Szkolenia w zakresie świadczeń usług turystycznych,
- ⇒ Budowę lub przebudowę ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej lub kulturalnej,
- ⇒ Tworzenie miejsc noclegowych w gospodarstwach rolnych, szkołach i innych obiektach,
- ⇒ Organizowanie punktów gastronomicznych - karczmy, zajazdy itp.,
- ⇒ Organizację usług turystycznych,
- ⇒ Zagospodarowanie nieczynnych torów kolejowych i ich otoczenia na cele turystyczne,
- ⇒ Zagospodarowanie istniejących cieków wodnych na potrzeby turystyki kajakowej,
- ⇒ Wytyczenie i zagospodarowanie szlaku kajakowego,
- ⇒ Sprzedaż produktów lokalnych bezpośrednio z gospodarstwa rolnego,
- ⇒ Szkolenia lokalnych przewodników turystycznych,

-
- ⇒ Wzmocnienie organizacyjne i merytoryczne instytucji i organizacji działających w sferze turystyki, kultury i sportu.

Monitoring realizacji powyższych zadań - realizacja mierzona będzie na podstawie wskaźników dotyczących liczby nowych miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych, liczby i zasięgu zorganizowanych imprez oraz liczba ich uczestników, wartości inwestycji turystycznych i rekreacyjnych.

POWIATY

Rzeszów

Tabela 31. Informacje ogólne - powiat m. Rzeszów.

m. Rzeszów	
Rodzaj powiatu	Miasto na prawach powiatu
Położenie	Województwo podkarpackie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Sportu Miasta Rzeszowa do 2020 roku

Źródło - opracowanie własne.

Głównym założeniem *Strategii Rozwoju Sportu Miasta Rzeszowa do 2020 roku* jest wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju, które przyczynią się do poprawy kondycji rzeszowskiego sportu. Dokument zawiera szczegółową diagnozę demograficzną, historię i tradycję sportu w Rzeszowie. Ponadto, strategia zawiera diagnozę stanu rzeszowskiego sportu, która zawiera dokładne informacje na temat:

- ⇒ Bazy sportowej i rekreacyjnej, roli Rzeszowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, a także wykaz hal sportowych, sal gimnastycznych, stadionów i boisk piłkarskich, kortów tenisowych, basenów i pływalni, kąpielisk, lodowisk, ścian wspinaczkowych, ośrodków sportów konnych, kompleksów boisk sportowych „Orlik”,
- ⇒ Kadry szkoleniowej, jej wyników oraz kwalifikacji,
- ⇒ Wyników w zawodach sportowych - zarówno w zawodach międzyszkolnych (na różnych szczeblach) oraz zawodach organizowanych przez Związki Sportowe,
- ⇒ Udziału mieszkańców Rzeszowa w różnych formach aktywności fizycznej,
- ⇒ Stanu organizacji sportu w Mieście Rzeszowie, w tym działalności Rzeszowskich Klubów Sportowych, a także analizy systemu dotacji celowych i stypendiów sportowych.

Na podstawie zebranych informacji oraz analizy SWOT potencjału sportowego wypracowano cele i kierunki działań w kluczowych obszarach. Na podstawie poniżej przedstawionych przesłanek uznano zasadność zróżnicowania polityki finansowej sportu:

- ⇒ Konieczność rozwoju edukacji sportowej dzieci i młodzieży jako elementu prawidłowego wychowania psychoruchowej selekcji jednostek o uzdolnieniach sportowych, a także składowej profilaktyki przeciwdziałania patologiom młodego pokolenia.
- ⇒ Potrzeba rozwoju sportu powszechnego mieszkańców miasta, zwłaszcza rodzin i osób starszych, jako składowej przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym (np. zawałom mięśnia sercowego, cukrzycy, schorzeniom ortopedycznym i innym) oraz podtrzymania dobrostanu zdrowotnego i sprawności ruchowej po zakończeniu aktywności zawodowej.
- ⇒ Potrzeba wsparcia sportu wyczynowego, jako narzędzia promocji i utrwalania wizerunku miasta.

Skutkuje to postanowieniem, że rozwój sportu w Rzeszowie do 2020 roku koncentrować się będzie wokół wyodrębnionych subobszarów:

-
- ⇒ **Szkolenie dzieci i młodzieży**, co przyczyni się do wzrostu poziomu zaplecza kadrowego dla sportu seniorskiego.
  - ⇒ **Infrastruktury sportowej** poprawiającej warunki uprawiania sportu na różnym poziomie.
  - ⇒ **Sportu profesjonalnego** - wzrostu poziomu sportowego sportowców uprawiających dyscypliny indywidualne i drużyn sportowych.
  - ⇒ **Sportu powszechnego** (sportu dla wszystkich), którego promocja przyczyni się do poprawy zdrowia mieszkańców.

Ponadto, w oparciu o kryteria: popularność, tradycje, kadra, infrastruktura oraz wyniki sportowe, wspólnie z ekspertami i działaczami sportowymi biorącymi udział w warsztatach strategicznych, dokonano wyboru kluczowych dyscyplin olimpijskich oraz nieolimpijskich, które w szczególności powinny być wspierane przez Rzeszów. Należą do nich sporty olimpijskie (siatkówka, piłka nożna, koszykówka, lekkoatletyka, skoki do wody, tenis stołowy, judo, zapasy) oraz sporty nieolimpijskie (akrobatyka, żużel, karate tradycyjne).

Strategia Rozwoju Sportu Miasta Rzeszowa do 2020 roku zawiera wstępny program edukacji sportowej, w tym popularyzacji sportu. Jest to Program rozwoju wiodących dyscyplin sportowych w oparciu o badania diagnostyczne. Warto podkreślić, że program ten zawiera propozycje działań skierowanych do różnych grup mieszkańców Rzeszowa. Wskazano w nim priorytety dla działań edukacyjnych skierowanych do osób w różnym wieku: dzieci i młodzieży (3-19 lat), ludzi młodych (20-35 lat), osób w wieku średnim i dojrzałym (36-49 lat) oraz osoby w wieku starszym (50+, uwzględniając podgrupę w wieku aktywności zawodowej oraz w wieku emerytalnym).

Uwzględniono w nim również zasadę niedyskryminowania ze względu na płeć, status materialny i stan zdrowia. W oparciu o te kryteria oraz możliwości wystąpienia barier w uczestnictwa w sporcie, podzielono mieszkańców na grupę osób z ograniczonym dostępem do uczestnictwa w sporcie wywołanym niepełnosprawnością lub przewlekłą chorobą oraz na grupę osób z ograniczonym dostępem do uczestnictwa w sporcie wywołanym sytuacją materialną i życiową (np. bezrobocie, wielodzietność).

Każda z wyodrębnionych grup została dokładnie scharakteryzowana, określono cele realizacji programu, wskazano osoby odpowiedzialne za jego realizację, niezbędną bazę oraz koszty działań.

Strategia zawiera także informacje dotyczące powiązania dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi gminy, województwa i kraju, ogólną listę projektów realizujących cele strategiczne, informacje dotyczące systemu wdrażania i monitorowania realizacji celów oraz plan rzeczowo-finansowy strategii.

Tychy

Tabela 32. Informacje ogólne - powiat m. Tychy.

Tychy	
Rodzaj powiatu	Miasto na prawach powiatu
Położenie	Województwo śląskie
Dokument strategiczny	Program rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020

Źródło - opracowanie własne.

Na potrzeby powiatu Tychy przygotowano *Program rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020*, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta 25 sierpnia 2016 roku.

Dokument opisuje rolę sportu w życiu społecznym, znaczenie dokumentów planistycznych i strategicznych dotyczących rozwoju sportu. Przedstawiono uwarunkowania ogólne Tychów, które ukazują miasto jako atrakcyjne dla rozwoju sportu. Scharakteryzowano stan infrastruktury sportowej, wskazując na funkcjonowanie i rozmieszczenie: obiektów sportowych, fitness clubów i siłowni, parków miejskich, skwerów i lodowisk otwartych - sezonowych, Stadionu Miejskiego, Stadionu Zimowego, Hali Sportowej, krytej pływalni, Parku Wodnego, areny lekkoatletycznej.

Omówiono zaplecze organizacyjne dla rozwoju sportu w Tychach, wskazując głównie na działania podejmowane przez kluby sportowe i organizacje pozarządowe oraz zaangażowanie administracji miasta Tychy w te projekty.

Zrealizowano analizę SWOT, na podstawie której wskazano cele, których realizacja jest niezbędna dla skutecznej realizacji programu rozwoju sportu w Tychach na lata 2016-2020. Dla poszczególnych celów wskazano także Kluczowe uwarunkowania sukcesu/zadania konieczne:

Tabela 33. Cele strategiczne, kryteria realizacji i kluczowe uwarunkowania sukcesu wskazane w Programie rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020

Lp.	Cel strategiczny	Ilościowe/wartościowe kryterium realizacji	Kluczowe uwarunkowania sukcesu/zadania konieczne
1.	Aktywne wspieranie sportu wyczynowego	<p>Wzrost wielkości zaangażowania kapitału prywatnego w finansowanie sportu w dyscyplinach strategicznych o 30% w porównaniu do 2015 r.</p> <p>Awans, co najmniej o jedną klasę rozgrywkową klubów z dyscyplin strategicznych lub co najmniej utrzymanie aktualnego poziomu sportowego.</p> <p>Wzrost liczby osób prowadzących zajęcia szkoleniowe i trenerskie na terenie miasta Tychy o 20% porównaniu do wielkości z 2015 r.</p> <p>Przyciąganie i organizacja co najmniej 5 imprez sportowych o randze międzynarodowej w ciągu roku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Identyfikacja i akceptacja kryteriów doboru dyscyplin strategicznych Zabezpieczenie potrzeb dyscyplin strategicznych (utrzymanie i udostępnianie obiektów sportowych, zabezpieczenie szkoleniowców, zawodników) Uruchomienie procesu i systemu organizacji i obsługi programu sportowych ambasadorów miasta Tychy dla mocniejszej promocji miasta z wykorzystaniem sportu jak i pozyskania wielkich wydarzeń i nowych sponsorów Przygotowanie/opracowanie mierznika atrakcyjności wydarzeń sportowych. Przygotowanie struktur i procedur dla kooperacji z innymi miastami w tym szczegól-

			nie z miastami GZM i/lub AWF Katowice dla przyciągania wydarzeń sportowych do Tychów
2.	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Oddanie do użytku parku wodnego.	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększona aktywność w zakresie promocji obiektu poza miastem Tychy dla przyciągnięcia odwiedzających i wykorzystania obiektu, jako dla promocji miasta
		Oddanie do użytku nowej areny lekkoatletycznej wraz z boiskiem obok Stadionu Miejskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie odpowiednich struktur organizacyjnych i procesów dla realizacji budowy nowego obiektu sportowego w Tychach Uruchomienie aktywnych działań promocyjnych w zakresie pozyskania partnerów biznesowych i wydarzeń do nowego obiektu
		Budowa kilku mniejszych obiektów sportowych i modernizacja (doposażenie) istniejących.	<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie odpowiednich struktur organizacyjnych (wyznaczenie w ramach istniejących podmiotów komunalnych lub nowych) i procesów dla realizacji budowy nowych małych obiektów sportowych jak i odpowiedzialnych modernizacji istniejących
		Zwiększenie wydatków na utrzymanie i remonty istniejących obiektów sportowych do poziomu odpowiadającego ich eksploatacji przez uczestników zajęć sportowych.	<ul style="list-style-type: none"> Stałe kontrolowanie struktury wydatków na sport w mieście i ich koordynacja, dla osiągnięcia poziomu wzrostu wydatków na remonty i utrzymanie obiektów porównywanego ze wzrostem wydatków na projekty finansowane bezpośrednio z budżetu miasta Tychy
3.	Promocja i wspieranie form aktywności ruchowej i rekreacji	20% wzrost zainteresowania sportem dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> Promocja różnych form aktywności fizycznej we współpracy z istniejącymi klubami sportowymi np. poprzez dalsze dofinansowywanie otwartych imprez sportowych realizowanych przez kluby sportowe Zwiększenie pozalekcyjnej oferty sportowo - rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach Do końca 2017 r. opracowanie atrakcyjnych materiałów reklamowych i zastosowanie nowoczesnych technik komunikacji (np. aplikacji na telefon) umożliwiających poznanie miejskiej oferty aktywności ruchowej w mieście Dalsze udostępnianie obiektów sportowych dla klubów i stowarzyszeń za 1 zł + VAT
		Wzrost zainteresowania sportem masowym w mieście Tychy wśród mieszkańców o 20%.	<ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja organizacji nonprofit w zakresie większego zaangażowania w tworzenie programów sportowo - rekreacyjnych dla mieszkańców Rozwój kontaktu z mediami (prasa, radio, telewizja) istniejących podmiotów komunalnych odpowiedzialnych za rozwój sportu

			<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie „klubu rozwoju sportu” w mieście na rzecz doradztwa i koordynacji działań w zakresie realizacji nowych i cyklicznych imprez masowych dla mieszkańców
--	--	--	---

Źródło: Program rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020

Wśród zaproponowanych rozwiązań przyczyniających się do osiągnięcia założonych rezultatów należy zwrócić uwagę na trzy kwestie. Pierwsza z nich dotyczy stworzenia **Programu Sportowych Ambasadów Miasta Tychy**. Zaproponowano, że przy jego tworzeniu można podobne, już funkcjonujące rozwiązania na innych rynkach spotkań np. biznesowych. Należy zidentyfikować osoby znaczące w swoich dyscyplinach, związane z miastem, a następnie przygotować dla nich materiały promujące miasto. Będąc w stałym kontakcie z takimi osobami można je wspierać w procesie starania się o pozyskanie dla miasta znaczących imprez sportowych.

Kolejna dotycząca stworzenia **Miernika Atrakcyjności Wydarzeń Sportowych w Tychach** mogłaby zostać opracowana na podstawie funkcjonującego od 2015 roku Miernika w Katowicach.

Ponadto, zasugerowano przygotowanie struktur i procedur dla kooperacji z innymi miastami w tym szczególnie z miastami GZM i/lub AWF Katowice dla przyciągania wydarzeń sportowych do Tychów.

Jako przykład dobrej praktyki dotyczącej przedmiotu badania warto wskazać na zrealizowany przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tychach projekt mający na celu powołanie **Osiedlowych Centrów Sportowych**. Pod nadzorem MOSiRu, Centra zajęły się promowaniem sportu na osiedlach. Wykorzystując oddane im pod dozór obiekty sportowe, prowadzone są stałe, dostępne dla wszystkich mieszkańców osiedla zajęcia. Każdy może skorzystać z infrastruktury sportowej i sprzętu sportowego pod okiem fachowego instruktora. Miasto organizuje zawody i turnieje sportowe, w których udział biorą reprezentacje poszczególnych OCS-ów. Ośrodki przyczyniają się do integracji mieszkańców, umożliwiają aktywny wypoczynek w swoim miejscu zamieszkania. W 2010 roku w Tychach funkcjonowało siedem OCS-ów.

Powiat cieszyński

Tabela 34. Informacje ogólne - powiat cieszyński.

Powiat cieszyński	
Położenie	Województwo śląskie
Dokument strategiczny	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025

Źródło - opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025 została opracowana na założeniach przyjętych w trakcie tworzenia Strategii Rozwoju Śląska Cieszyńskiego 2001-2016, zaktualizowanej w roku 2013. Składa się z następujących dziedzin/domen strategicznych ważnych dla zrównoważonego rozwoju: edukacja; turystyka, promocja, sport i organizacje pozarządowe; kultura; ochrona środowiska; promocja i ochrona zdrowia; spójność społeczna; przedsiębiorczość oraz współpraca transgraniczna. Dla każdego z w/w dziedzin dokonano analizy SWOT, na podstawie której wypracowano cele strategiczne oraz operacyjne.

Dla obszaru „Turystyka, promocja, sport i organizacje pozarządowe” cel strategiczny pierwszy skupia się na stworzeniu z turystyki istotnej gałęzi rozwoju gospodarczego. Dla jego osiągnięcia konieczne jest:

- ⇒ Wypracowanie i realizacja kompleksowej, regionalnej koncepcji rozwoju turystyki,
- ⇒ Stworzenie całościowej, unikatowej i atrakcyjnej oferty turystycznej dla powiatu cieszyńskiego,
- ⇒ Opracowywanie systemów działań finansowych i ekonomicznych sprzyjających działaniom pro-turystycznym,
- ⇒ Przygotowanie i wprowadzenie systemu instytucji i ludzi do profesjonalnej obsługi ruchu turystycznego Śląska Cieszyńskiego.

Drugi cel strategiczny skupia się na promocji i wykorzystaniu jej jako ważnego narzędzia stymulującego rozwój turystyki w wyniku podjęcia następujących działań:

- ⇒ Stworzenie zintegrowanego wizerunku regionu opierającego się na połączeniu głównych atrakcji regionu - budowanie marki Śląsk Cieszyński,
- ⇒ Współpraca między samorządami terytorialnymi, podmiotami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi w promocji regionu.

Stworzenie optymalnych warunków do uprawiania sportu i rekreacji na terenie Śląska Cieszyńskiego to trzeci cel strategiczny. Skupia się on na:

- ⇒ Rozwoju infrastruktury rekreacyjno-sportowej Śląska Cieszyńskiego,
- ⇒ Popularyzowaniu sportu i rekreacji wśród mieszkańców Śląska Cieszyńskiego.

Istotny jest także rozwój sektora obywatelskiego jako ważnego elementu harmonijnego rozwoju Śląska Cieszyńskiego. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wspieranie organizacji pozarządowych.

Założono także, iż powiat cieszyński wykorzystując swoje położenie, może realizować działania dotyczące turystyki i sportu wykorzystując współpracę międzynarodową. **Jeden z celów w zakresie współpracy transgranicznej dotyczy organizacji i koordynacji działań w zakresie kultury, sportu, turystyki, rekreacji i promocji.** Podejmowane działania w tym zakresie dotyczą rozwijania istniejącego polsko-czeskiego systemu informacyjnego 'Inforeg', organizowania i wspierania imprez w obszarze kultury, sportu, turystyki i rekreacji oraz ich promocji.

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025 zawiera informacje dotyczące wdrożenia dokumentu na poziomie merytorycznym, organizacyjnym oraz społecznym, listę podmiotów, które mogą przyczynić się do wdrożenia strategii oraz listę potencjalnych źródeł finansowania zadań, spośród których wskazuje się zarówno na konieczność zabezpieczenia środków przez powiat, jak i konieczność pozyskiwania środków zewnętrznych - środków z budżetu województwa, państwa, Unii Europejskiej, środków z funduszy celowych oraz organizacji i instytucji (np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) oraz środków od sponsorów.

Powiat dąbrowski

Tabela 35. Informacje ogólne - powiat dąbrowski.

Powiat dąbrowski	
Położenie	Województwo małopolskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju Powiatu Dąbrowskiego na lata 2014 - 2020

Źródło - opracowanie własne.

Strategia rozwoju Powiatu Dąbrowskiego na lata 2014-2020 szczegółowej analizie poddaje wewnętrzną i zewnętrzną sytuację powiatu dąbrowskiego. W tej części Strategii przedstawiono wyniki badania ankietowego wśród mieszkańców powiatu (osób dorosłych i młodzieży), wykorzystując analizę SWOT dokonano oceny potencjału powiatu. Dokonano także oceny miejsca powiatu dąbrowskiego wśród powiatów województwa małopolskiego wykorzystując analizę benchmarkingową.

Wypracowana na tej podstawie wizja i misja powiatu opierać się będzie na realizacji zadań, dla których wyznaczono główne obszary rozwoju:

1. Obszar I: Przedsiębiorczość i aktywność
2. Obszar II: Infrastruktura i dostępność
3. Obszar III: Usługi publiczne
4. Obszar IV: Bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne, zdrowotne i społeczne
5. Obszar V: Zarządzanie rozwojem powiatu

W obszarze I, cel strategiczny 1.3. dotyczący rozwoju przemysłu czasu wolnego skupia się na:

- ⇒ Zintegrowaniu oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej na terenie powiatu.
- ⇒ Wzbogaceniu oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej placówek powiatowych w tym Centrum Polonii - Ośrodka Kultury, Turystyki i Rekreacji w Brniu, Biblioteki Powiatowej, szkół ponadgimnazjalnych.
- ⇒ Wykorzystaniu programu subregionalnego, szczególnie w obszarze rozwoju przemysłu czasu wolnego.
- ⇒ Rozwój „srebrnej gospodarki” przy udziale Uniwersytetu Trzeciego Wieku na terenie powiatu.

Ponadto, w obszarze III dotyczącym usług publicznych, uwzględniono cel strategiczny 3.3. dotyczący dbałości o spójność, atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Dla jego osiągnięcia, podejmowane działania skupiać się będą na:

- ⇒ Ochronie zabytków i dziedzictwa kulturowego.
- ⇒ Realizacji zintegrowanej oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej na terenie powiatu.
- ⇒ Wykorzystaniu potencjału powiatu w tym jego walorów środowiskowych w obszarze rozwoju przemysłu czasu wolnego.

Strategia zawiera informacje dotyczące prognozy finansowo-inwestycyjnej powiatu dąbrowskiego oraz dane w zakresie przygotowania projektów inwestycyjnych do realizacji na lata 2014-2020. Wskazano w nich koordynatorów/partnerów poszczególnych działań oraz źródła ich finansowania.

W części dotyczącej modeli finansowych dla projektów inwestycyjnych powiatu dąbrowskiego przygotowanych do realizacji na latach 2014-2020 w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego można również wskazać na dwa działania dotyczące przedmiotu badania:

1. **Przedsięwzięcie inwestycyjne „Weekendowa turystyka „Szczucinka”** - rozwój turystyki kolejowej na terenie powiatu dąbrowskiego i tarnowskiego polegać będzie na odtworzeniu linii kolejowej tzw. „Szczucinki” i stworzeniu szlaku, kompleksu infrastrukturalnego związanego z dziedzictwem historycznym i kulturowym Subregionu Tarnowskiego. Celem projektu jest zwiększenie oferty turystycznej dla mieszkańców i turystów. Inwestycja przyczyni się do ochrony zniszczonej infrastruktury kolejowej, pozwoli realizować projekty edukacyjne poprzez wystawy, konferencje, pikniki w plenerze.
2. **Rewitalizacja obiektów zabytkowych w Brniu**, która obejmować będzie rewitalizację zabytkowego spichlerza w Brniu wraz z otoczeniem i przekształcenie go w stanicę konną i salę „Country” i utworzenie części gastronomiczno-hotelowej w Dworku w Brniu. Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej powiatu dla mieszkańców i turystów. Ponadto, realizacja inwestycji wpisuje się w projekt „Konno przez Ziemię Tarnowską” opracowany przez powiat tarnowski. Jego celem jest wykreowanie produktu turystycznego - szlaku konnego wraz z infrastrukturą.

Powiat kaliski

Tabela 36. Informacje ogólne - powiat kaliski.

Powiat kaliski	
Położenie	Województwo wielkopolskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021

Źródło - opracowanie własne.

Strategia rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2020 zawiera informacje dotyczące założeń metodologicznych dokumentu oraz jego odniesienia do dokumentów europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych. Dokonano oceny zasobów wewnętrznych powiatu oraz dokonano analizy otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Analiza SWOT objęła następujące obszary: gospodarka, rolnictwo, rynek pracy i edukacja, turystyka, wypoczynek, kultura, wewnętrzne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne i społeczne zarządzanie Powiatem oraz współpraca międzygminna z partnerami społecznymi.

Umożliwiło to wypracowanie celu głównego: *Rozwój Powiatu Kaliskiego, jako miejsce o wysokiej jakości życia, z czystym środowiskiem, rozwojem turystyki i nowoczesnej branży rolno-spożywczej, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko-Ostrowską oraz Marką Produkt Kaliski*. Dla osiągnięcia celu głównego wypracowano także cele strategiczne. Jeden z nich skupia się na rozwoju kultury lokalnej oraz wzroście atrakcyjności turystycznej powiatu. W tym obszarze na lata 2014-2020 wykonane mają być następujące zadania kluczowe:

- ⇒ Opracowanie produktu turystycznego wspólnie z Gminami Powiatu Kaliskiego w powiązaniu z miastem Kaliszem,

- ⇒ Opracowanie strategii produktu turystycznego z uwzględnieniem potencjałów Gmin Powiatu Kaliskiego,
- ⇒ Wspieranie rozwoju oferty rekreacyjnej na terenie powiatu,
- ⇒ Budowa ścieżek rowerowych, konnych oraz szlaków pieszych,
- ⇒ Promocja i wspieranie działalności agroturystycznej na terenie powiatu,
- ⇒ Utworzenie wspólnego kalendarza imprez kulturalnych na terenie powiatu.

Ponadto, promowanie sportu i aktywnego trybu życia jako zadanie kluczowe pojawiło się w celu strategicznym dotyczącym wzrostu poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwoju i włączenia społecznego.

Gorzów Wielkopolski

Tabela 37. Informacje ogólne - powiat m. Gorzów Wielkopolski.

Gorzów Wielkopolski	
Położenie	Województwo lubuskie
Dokument strategiczny	Strategia rozwoju sportu i turystyki Gorzowa Wielkopolskiego do 2026 roku

Źródło - opracowanie własne.

Dokument strategiczny Gorzowa Wielkopolskiego ma umożliwić prowadzenie odpowiednich działań wspierających rozwój sportu oraz turystyki w mieście. Przygotowanie Strategii zostało poprzedzone badaniem marketingowym wśród mieszkańców, którzy dokonali oceny funkcjonowania w mieście sportu i turystyki. Dodatkowo, przeprowadzono wywiady pogłębione z osobami zarządzającymi organizacjami sportowymi. Na podstawie zebranego materiału stworzono wizję dotyczącą sportu i turystyki Gorzowa Wielkopolskiego, która była dalszym punktem wyjścia do opracowania dalszych elementów strategicznych.

Tabela 38. Cele strategiczne i szczegółowe w obszarze sportu i rekreacji dla powiatu m. Gorzów Wielkopolski.

Cel strategiczny 1 - Rozwój sportu w Gorzowie Wielkopolskim	Cele szczegółowe
Priorytet 1 - Sport dla wszystkich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców 2. Upowszechnianie sportu i rekreacji ruchowej dzieci i młodzieży 3. Wzrost liczby organizowanych imprez sportowych dla mieszkańców 4. Wspieranie sportu osób niepełnosprawnych
Priorytet 2 - Wysokie wyniki gorzowskich klubów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie wyników sportowych gorzowskich klubów i sportowców 2. Określenie zasad finansowego wspierania sportu profesjonalnego 3. Wysoki poziom szkolenia sportowego w sporcie dziecięcym i młodzieżowym
Priorytet 3 - Infrastruktura sportowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej 2. Rozbudowa bazy sportowej o nowe, kluczowe obiekty 3. Skuteczne zarządzanie miejską infrastrukturą sportową

Priorytet 4 - Promocja miasta przez sport	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców ze sportem lokalnym - promocja od wewnątrz 2. Wzmocnienie wizerunku Gorzowa Wielkopolskiego jako ważnego ośrodka sportowego w regionie i kraju - promocja na zewnątrz 3. Poprawa relacji między gorzowskimi klubami ze szczególnym uwzględnieniem środowisk kibicowskich
Cel strategiczny 2 - Rozwój turystyki w Gorzowie Wielkopolskim	Cele szczegółowe
Priorytet 5 - Turystyka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreowanie produktów turystycznych o wysokiej konkurencyjności 2. Rozwój infrastruktury na potrzeby rozwoju turystyki w Gorzowie Wielkopolskim 3. Informacja i promocja turystyczna Gorzowa Wielkopolskiego

Źródło - opracowanie własne.

Dla każdego z priorytetów wypracowano i wskazano zadania, których realizacja umożliwi osiągnięcie założonego celu. Kilka z nich warto wskazać jako przykład „dobrej praktyki”:

1. **Program Trener Osiedlowy** jest realizowany z wykorzystaniem obiektów miasta oraz zasobów gorzowskiej Akademii Wychowania Fizycznego (infrastruktury i kadry). Są to otwarte, bezpłatne zajęcia dla dzieci organizowane w wybranych lokalizacjach. Celem programu jest poprawa sprawności fizycznej dzieci, ale podkreślić warto korzyści jakie odnoszą studenci zaangażowani w prowadzenie zajęć (zebranie doświadczenia, rozwijanie umiejętności).
2. **Sport osób niepełnosprawnych.** Dostrzeżono rozwój sportu osób niepełnosprawnych oraz jego słabą kondycję na poziomie regionalnym i lokalnym. Podkreślono znaczenie doskonalenia systemu dotacji przyznawanych z budżetu miasta na zadania publiczne z zakresu sportu osób niepełnosprawnych. Wskazuje się także na współpracę z gorzowskimi klubami sportowymi i uczelniami wyższymi, które dysponują odpowiednimi zasobami niezbędnymi do organizacji i współorganizacji imprez sportowych dedykowanych tej grupie. Dodatkowo, zaplanowano adaptację istniejących obiektów sportowych na potrzeby osób niepełnosprawnych.
3. W procesie tworzenia strategii wypracowano również cel dotyczący **integracji gorzowskich środowisk sportowych i kibicowskich.** Zauważono konieczność podjęcia działań integracyjnych pomiędzy środowiskami związanymi z poszczególnymi klubami. Dotychczasowa sytuacja nie przyczynia się do rozwoju sportu profesjonalnego oraz negatywnie wpływa na wizerunek miasta.
4. Zaproponowano także **rozwój turystyki sportowej w Gorzowie Wielkopolskim** dostrzegając jej coraz większą popularność. Wykorzystanie cyklicznych wydarzeń sportowych, które odbywają się w mieście mają duże znaczenie i oddziaływanie ponadregionalne, a ich uwzględnienie w tworzeniu oferty turystycznej jest w pełni uzasadnione.

W dokumencie znajdują się zapisy dotyczące monitorowania i ewaluacji realizacji celów strategii oraz propozycja procentowego podziału środków finansowych, będących w dyspozycji miasta na rozwój sportu i turystyki.

WOJEWÓDZTWA

Śląskie

Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do 2020 roku przyjęta została uchwałą Sejmiku 12.03.2012 roku. Dokument przybliży rolę i znaczenie sportu, wskazuje na jego spójność z dokumentami strategicznymi.

Diagnoza stanu sportu w województwie śląskim to informacje dotyczące społeczno-gospodarczych i środowiskowych uwarunkowań sportu, informacje dotyczące ilości i działalności klubów sportowych, szkół sportowych, szkolnictwa wyższego o profilu sportowym. Uzupełnieniem diagnozy są wyniki badania mające na celu zmierzenie postaw mieszkańców województwa śląskiego wobec sportu oraz analiza poglądów przedstawicieli samorządów powiatowych. Omówiono nakłady samorządów terytorialnych w województwie śląskim przeznaczone na sport. Przygotowano także prognozy uwarunkowań zjawisk sportu do roku 2020. Przeprowadzono również analizę SWOT, która pozwoliła na przygotowanie wizji i celów strategicznych razem z kierunkami działań.

Województwo Śląskie regionem mieszkańców cieszących się dobrym zdrowiem i kondycją fizyczną oraz zadowolonych z wysokiej jakości usług sportowych to wizja województwa śląskiego, do realizacji której przyczyni się osiągnięcie następujących celów:

1. **Cel I: Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług sportowych**
2. **Cel II: Promocja i wspieranie sportu wyczynowego**
3. **Cel III: Organizacja i promocja wydarzeń sportowych oraz upowszechnienie informacji o możliwości uczestnictwa w sporcie**

Dla realizacji *Strategii Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020* wypracowano listę przedsięwzięć regionalnych, za pomocą których możliwe będzie osiągnięcie celów strategicznych:

- ⇒ **Stworzenie oraz wdrożenie Wojewódzkiego Systemu Wsparcia dla Sportowców i Szkoleniowców.** Celem przedsięwzięcia jest wypracowanie wewnętrznie spójnego wspierania czołowych kadr sportu. Działania te będą miały charakter wsparcia finansowego oraz organizacyjnego dla sportowców (zarówno w wieku juniorskim jak i seniorskim) oraz szkoleniowców.
- ⇒ **Śląskie Szkoły Mistrzostwa Sportowego.** Celem przedsięwzięcia jest podniesienie poziomu szkolenia w zlokalizowanych w regionie szkołach mistrzostwa sportowego oraz stworzenie z nich „kuźni” kadr sportowych, która stanie się rozpoznawalną w Polsce marką oraz przyczyni się do osiągania sukcesów przez sportowców reprezentujących kluby z terenu województwa śląskiego.
- ⇒ **Śląskie. Aktywni zimą - promocja sportów zimowych.** Organizacja/współorganizacja imprez sportowych oraz informowanie mieszkańców o możliwościach udziału w sportach zimowych na terenie województwa śląskiego przyczyni się do popularyzacji sportów zimowych.

- ⇒ **Śląskie. Letnia energia - promocja sportów letnich.** Przedsięwzięcie nawiązuje w swoim założeniu do wyżej wymienionego. Propagowane będą jednak sporty letnie np. biegi, kolarstwo, nordic walking.
- ⇒ **Stworzenie e-portalu z informacją o dostępności usług sportowych w regionie.** Narzędzie służyć będzie do promowania aktywności sportowej w regionie. Jego celem będzie integracja i prezentacja czytelnych i podanych w przystępny sposób informacji o możliwościach uprawiania sportu lub kibicowania.
- ⇒ **Stadion Śląski.** Systematyczny rozwój najbardziej rozpoznawalnego obiektu sportowego w województwie przyczyni się do promocji, będzie stanowić silny punkt sportu rekreacyjnego i wyczynowego na mapie województwa śląskiego. Stadion jest także bazą szkoleniową do prowadzenia szkoleń i kursów dla kadry sportowej.
- ⇒ **Promocja sportów lotniczych w ramach realizacji „Koncepcji Samorządu Województwa Śląskiego w zakresie wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych”.** Koncepcja zawiera elementy, które wskazują na wykorzystanie infrastruktury również na cele sportowe i rekreacyjne. Istotne będzie wsparcie finansowe i organizacyjne imprez organizowanych na terenie lotnisk lokalnych w regionie.
- ⇒ **Rozwój infrastruktury sportowej.** Działania o charakterze finansowym i edukacyjnym. W wymiarze edukacyjnym mieścić się będzie tworzenie modelowych obiektów sportowych i rozwiązań architektonicznych oraz ich promocja. W ramach przedsięwzięcia zostaną zorganizowane kanały współfinansowania obiektów sportowych istotnych z punktu widzenia samorządu lokalnego jak i regionalnego. Dofinansowanie projektów będzie odbywać się ścieżkami konkursowymi.

Dla każdego z przedsięwzięcia wskazano także potencjalne źródła jego finansowania. Wskazać można:

- ⇒ Fundusze Europejskie oraz inicjatywy Unii Europejskiej
- ⇒ Budżet państwa, czyli środki zarządzane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej i Fundusz Zajęć Sportowych dla Dzieci
- ⇒ Budżet Województwa Śląskiego
- ⇒ Budżety lokalnych samorządów terytorialnych
- ⇒ Źródła prywatne

Dla województwa śląskiego przygotowano także *Program Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim 2020+*. Zaplanowane działania w wyszczególnionych obszarach: Produkt turystyczny, Infrastruktura, marketing oraz wsparcie instytucjonalne/kooperacja, przyczynić się mają do zrealizowania założonej wizji województwa śląskiego jako regionu pełnego pozytywnej energii. Wśród wypracowanych na warsztatach eksperckich i spotkaniach w trakcie prowadzonych prac nad Programem Rozwoju Turystyki projektów można wskazać na przykłady nietypowych rozwiązań:

- ⇒ **Dalszy rozwój „Szlaku Zabytków Techniki województwa śląskiego” (SZT) poprzez modyfikację rynku, produktu i elementów marketingu-mix.** Zakłada się modyfikację rynku, tj.

zwiększanie liczby użytkowników produktu, modyfikację produktu, tj. zwiększanie zainteresowania nabywców poprzez podnoszenie jakości produktu oraz wprowadzanie nowych cech produktu, co może pobudzić zainteresowanie nabywców i modyfikację elementów marketingu mix, tj. w odniesieniu do kanałów dystrybucji wprowadzanie produktu do nowych kanałów, zaś w odniesieniu do działań promocyjnych zwiększenie nakładów na promocję oraz modyfikację zasięgu i częstotliwości reklamy.

⇒ **Velo Silesia i Wiślana Trasa Rowerowa jako regionalne szlaki rowerowe.** Projekt ma na celu utworzenie magistrali rowerowej łączącej wszystkie subregiony województwa śląskiego wykorzystującej nieczynne szlaki kolejowe (PKP, kolej piaskowa, kolej wąskotorowa) oraz istniejące/realizowane trasy rowerowe.

Województwo śląskie podejmując działania w zakresie rozwoju i promocji sportu, turystyki czy rekreacji z jednej strony stara się wykorzystać swoje kulturowe, historyczne czy przemysłowe zasoby. Z drugiej jednak podejmowane działania pokazują teren województwa jako zielony, atrakcyjny przyrodniczo oraz umożliwiający uprawianie różnych sportów.

Podkarpackie

Strategia Rozwoju Województwo-Podkarpackie 2020 zawiera wnioski związane z realizacją wcześniej obowiązującego dokumentu oraz przesłanki jej aktualizacji. Na użytek Strategii zrealizowano analizę SWOT dla województwa w obszarach dotyczących konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki, kapitału ludzkiego i społecznego, sieci osadniczej, środowiska i energetyki.

Przedstawiono w niej również wnioski i rekomendacje dla części kierunkowej Strategii, która jest wynikiem analiz informacji statystycznych zawartych w opracowaniach GUS i US, ekspertyz i badań wykonanych na potrzeby aktualizacji dokumentu. Znalazł się wśród nich także wniosek dotyczący obszaru sportu, turystyki.

Tabela 39. Wnioski i rekomendacje dla części kierunkowej Strategii Rozwoju Województwo-Podkarpackie 2020 w obszarze sportu i turystyki.

Wnioski	Rekomendacje
Potencjalne duże walory środowiskowe i kulturowe dla rozwoju turystyki, rozpoznawalność turystyczna województwa przy jednoczesnej niewystarczającej infrastrukturze turystycznej, zwłaszcza przy uwzględnieniu różnych segmentów rynku turystycznego, brak produktów turystycznych dostosowanych do wymogów stawianych przez współczesnych turystów krajowych i zagranicznych.	Konieczność tworzenia kompleksowych produktów turystycznych w różnych segmentach rynku turystycznego uwzględniających konieczność konkurencji w tym względzie z innymi regionami oraz rozwój oferty usług czasu wolnego”.

Źródło-Strategia Rozwoju Województwo Podkarpackie 2020

Wypracowana wizja i misja Strategii przełożona została także na działania strategiczne, priorytety tematyczne i kierunki działań. W obszarze *Kapitał ludzki i społeczny*, którego celem jest *rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców*, wyodrębniono priorytet dotyczący sportu powszechnego. Realizacja zadań i działań w tym obszarze ma zwiększyć aktywność ruchową i rozwój psychofizyczny społeczeństwa.

Kierunki działań będą dotyczyć:

- ⇒ **Upowszechniania w społeczeństwie aktywności ruchowej jako składowej zdrowego stylu życia.** Działania dotyczyć będą osób w różnym wieku, także osób niepełnosprawnych.
- ⇒ **Rozwój sportu dzieci i młodzieży** realizowany zarówno w formach szkolnych jak i pozaszkolnych przyczyni się do prawidłowego rozwoju psychofizycznego, kształtowania cech wolicjonalnych oraz będzie ważne ogniwem procesu wychowania młodego pokolenia.
- ⇒ **Rozwój infrastruktury sportowej** jest niezbędny dla osiągnięcia pozytywnych wyników w ramach powyżej przedstawionych kierunków działań. Szczególną uwagę należy zwrócić na bazę przyszkolną oraz środowiskową, z której korzystają mieszkańcy. Służy ona także wzbogaceniu oferty turystycznej województwa.

Ponadto, w ramach obszaru *Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka*, uwzględniono działania dotyczące turystyki. Celem podejmowanych działań będzie *budowa konkurencyjnej, atrakcyjnej oferty rynkowej opartej na znacznym potencjale turystycznym regionu*. Kierunki działań w tym obszarze skupiać się będą na:

- ⇒ **Rozwoju atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej.** Należy wykorzystać obszary, miejsca i obiekty województwa podkarpackiego, które z racji skali ruchu turystycznego mają status kluczowych atrakcji turystycznych. Ponadto, ważne jest tworzenie nowych atrakcji oraz rozwijanie infrastruktury turystycznej.
- ⇒ **Podniesieniu konkurencyjności produktów turystycznych w wiodących formach turystyki przyjazdowej do województwa.** Kluczowe działania dotyczyć będą poprawy konkurencyjności obecnych na rynku ofert turystycznych, a także przygotowania i komercjalizacji nowych produktów turystycznych. Zakłada się także poprawę jakości obsługi ruchu turystycznego poprzez doksztalcanie i szkolenie kadr sektora turystycznego oraz transfer dobrych praktyk z krajów i regionów o rozwiniętym rynku turystycznym.
- ⇒ **Rozwój promocji turystycznej oraz partnerstwa służącego turystyce przyjazdowej do województwa.** Efektywna promocja atrakcji i oferty turystycznej stanowić będzie jeden z kluczowych warunków rozwoju gospodarki turystycznej województwa. Planuje się wzmocnienie roli Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w promocji turystycznej województwa. Warto także podkreślić, że podejmowane działania dotyczyć będą także zintensyfikowania współpracy z województwami sąsiednimi, ale także z przygranicznymi regionami Słowacji i Ukrainy na rzecz wzrostu ruchu turystycznego.

Dla każdego z działań wskazano wskaźniki oraz źródła finansowania. W dalszej części wskazuje się także na system realizacji Strategii, podmioty zaangażowane w jej realizację czy też informacje dotyczące monitoringu i ewaluacji.

Podsumowanie

Dokonując analizy dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego podkreślić należy, że wiele podejmowanych działań w zakresie sportu, rekreacji i turystyki dotyczy zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lokalnych w tym zakresie, jakim jest baza sportowo-rekreacyjna i jej stan. Właściwie w przypadku każdej z jednostek samorządu terytorialnego wskazano na potrzebę jej rozwijania, modernizowania i dostosowania do potrzeb na przykład osób niepełnosprawnych.

Gmina Drwinia realizująca projekt *Utworzenie lokalnych ogólnodostępnych stref rekreacji na obszarze gmin: Bochnia, Drwinia, Koszyce, Rzezawa, Szczurowa* jest przykładem, że sukces realizacji takich projektów może zostać osiągnięty dzięki współpracy opartej na dialogu, zaufaniu i współodpowiedzialności za realizację zadania.

Działania gminy Mrągowo, która przygotowała *Strategię rozwoju sportu i wolontariatu sportowego dla Mrągowo „SPORT ZMIENIA”* jest dobrym przykładem prac dotyczących przygotowania dokumentu strategicznego. Do prac poza mieszkańcami i pracownikami Urzędu Miasta zaproszono przedstawicieli Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Fundacji Volunteers for Sport a także wolontariuszy Mazurskiego Stowarzyszenia Inicjatyw Sportowych. Dostrzegając potencjał aktywności społecznej wśród mieszkańców Gminy, zaproponowano działanie dotyczące rozwój wolontariatu sportowego we wszystkich grupach wiekowych i społecznych.

Rozwojowi sportu i rekreacji sprzyjają również mocno sprofilowane działania skupiające się na przykład na tworzeniu produktów turystycznych. Przykładem podjętych działań w tym zakresie jest Gmina Lubartów, która wykorzystując odbywające się od kilku lat Święto Roweru, wypracowała i przygotowała *Strategię Promocji Produktu Turystycznego Ziemi Lubartowskiej*.

Działania promocyjne mogą być realizowane również w oparciu o Program Sportowych Ambasadorów Miasta Tychy, który wykorzystując rozwiązania biznesowe może przyczynić się do pozyskania znaczących imprez sportowych.

Warto podkreślić działania, które wykorzystują naturalne zasoby i atuty poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Dotyczą one na przykład położenia danej jednostki samorządu terytorialnego - powiat cieszyński zaplanował m.in. rozwijanie istniejącego polsko-czeskiego systemu informacyjnego 'Infoereg'. Województwo podkarpackie wskazało na partnerstwa służące turystyce przyjazdowej do województwa, które dotyczyć będą zarówno województw sąsiednich oraz przygranicznych regionów Słowacji i Ukrainy. W dużej mierze związane są one z walorami przyrodniczymi danego obszaru. W dokumencie strategicznym Gminy Zabierzów wskazać można na zapisy dotyczące niewykorzystanego potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy, której obszar jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w otoczeniu Krakowa. Tworzenie coraz nowszych atrakcji turystyczno-rekreacyjnych i produktów przynoszących dochody, przyciągnie turystów zagranicznych odwiedzających pobliski Kraków.

Zasadne jest również podejmowanie działań skierowanych do konkretnych grup mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego. Przykładem są działania skierowane do osób niepełnosprawnych (kluczowe jest często przystosowanie infrastruktury do ich potrzeb) czy osób starszych.

Spis tabel

Tabela 1. Jednostki samorządu terytorialnego wybrane do badania.	3
Tabela 2. Informacje ogólne - gmina Bieruń.....	5
Tabela 3. Cele strategiczne i kierunki rozwoju sportu i rekreacji w Gminie Bieruń.....	6
Tabela 4. Informacje ogólne - gmina Lipie.....	7
Tabela 5. Informacje ogólne - gmina Lubartów.	8
Tabela 6. Informacje ogólne - gmina Sanok.	9
Tabela 7. Informacje ogólne - gmina Łańcut.	10
Tabela 8. Główny cele rozwoju Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łańcucie.....	11
Tabela 9. Informacje ogólne - gmina Sędziszów.	12
Tabela 10. Informacje ogólne - gmina Skawina.	13
Tabela 11. Informacje ogólne - gmina Łtawa.....	14
Tabela 12. Cel główny i obszary strategiczne rozwoju sportu w Mieście Łtawa.....	15
Tabela 13. Informacje ogólne - gmina Kościerzyna.....	16
Tabela 14. Informacje ogólne - gmina Starachowice.....	17
Tabela 15. Informacje ogólne - gmina Zagnańsk.....	18
Tabela 16. Informacje ogólne - gmina Mrągowo.	19
Tabela 17. Działania i cele w zakresie sportu i rekreacji w Gminie Mrągowo.	20
Tabela 18. Informacje ogólne - gmina Ozorków.	21
Tabela 19. Informacje ogólne - gmina Ciechocin.	23
Tabela 20. Informacje ogólne - gmina Świecie.....	24
Tabela 21. Informacje ogólne - gmina Wołomin.	25
Tabela 22. Informacje ogólne - gmina Goleniów.....	26
Tabela 23. Informacje ogólne - gmina Grodzisk Wielkopolski.	28
Tabela 24. Informacje ogólne - gmina Łobożenice.	30
Tabela 25. Informacje ogólne - gmina Drwinia.....	31
Tabela 26. Informacje ogólne - gmina Nowa Sól.....	32
Tabela 27. Informacje ogólne - gmina Zabierzów.	33
Tabela 28. Informacje ogólne - gmina Górnio.....	35
Tabela 29. Informacje ogólne - gmina Kościan.....	36
Tabela 30. Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Kościan.....	37
Tabela 31. Informacje ogólne - powiat m. Rzeszów.....	39
Tabela 32. Informacje ogólne - powiat m. Tychy.....	41
Tabela 33. Cele strategiczne, kryteria realizacji i kluczowe uwarunkowania sukcesu wskazane w Programie rozwoju sportu miasta Tychy na lata 2016-2020	41
Tabela 34. Informacje ogólne - powiat cieszyński.....	43
Tabela 35. Informacje ogólne - powiat dąbrowski.....	45
Tabela 36. Informacje ogólne - powiat kaliski.	46
Tabela 37. Informacje ogólne - powiat m. Gorzów Wielkopolski.	47
Tabela 38. Cele strategiczne i szczegółowe w obszarze sportu i rekreacji dla powiatu m. Gorzów Wielkopolski.	47
Tabela 39. Wnioski i rekomendacje dla części kierunkowej Strategii Rozwoju Województwo-Podkarpackie 2020 w obszarze sportu i turystyki.	51

